

„Technical Assistance to REM and to the Public Broadcasters RTV and RTS“

Project funded by EU

БРОШУРА

БЛИЖА ПОЈАШЊЕЊА ПРАВНОГ ОКВИРА О
ЗАШТИТИ ПРАВА МАЛОЛЕТНИКА, ОСНОВНИХ
ЉУДСКИХ ПРАВА И МИНИМАЛНИХ ТЕХНИЧКИХ И
ОРГАНИЗАЦИНИХ УСЛОВА РАДА

РЕГУЛАТОРНО
ТЕЛО ЗА
ЕЛЕКТРОНСКЕ
МЕДИЈЕ

PROINTER
IT SOLUTIONS AND SERVICES

Project implemented by consortium: b4b, Prointer, m&i

САДРЖАЈ

УВОД	3
ЗАШТИТА ПРАВА МАЛОЛЕТНИКА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА	4
Начин објављивања програмских садржаја који могу нашкодити развоју малолетника ..	4
а) Заштита малолетника који прати програм	4
б) Заштита малолетника који учествује у програму.....	14
в) Заштита малолетника на кога се односи информација	17
Обавештавање о притужбама због непоштовања правила о заштити малолетника	18
Мишљење о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника	18
ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА	20
Право на истинито, потпуно и благовремено информисање.....	21
Истинитост и потпуност информисања	21
Благовременост информисања	24
Објективност информисања.....	24
Правило друге стране	25
Достојанство личности	26
а) Лезиона способност	27
б) Препознатљивост субјекта информације	27
в) Лична погођеност субјекта информације	27
г) Непропорционалност информације	28
д) Неистинитост	28
Право на приватност.....	30
Претпоставка невиности и право на правично суђење	32
ТВ БИЗНИС У СКЛОПУ МИНИМАЛНИХ ТЕХНИЧКИХ И ОРГАНИЗАЦИОНИХ УСЛОВА.....	35
Мисија	35
Бизнис план	35
Буџет и финансијске контроле	35
Програми и шема	36
Презентација и континуитет	36
Куповина програма	36

Продукција програма.....	37
Остале продукције	37
Продаја и маркетинг	37
Функција генералног менаџмента.....	38
APPENDIX.....	39
ПРАВИЛНИК О ЗАШТИТИ ПРАВА МАЛОЛЕТНИКА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА.....	39
ПРАВИЛНИК О ЗАШТИТИ ЉУДСКИХ ПРАВА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА.....	61
ПРАВИЛНИК О МИНИМАЛНИМ УСЛОВИМА ЗА ПРУЖАЊЕ МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ И КРИТЕРИЈУМИМА ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ У ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛЕ ЗА ПРУЖАЊЕ МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ НА ОСНОВУ СПРОВЕДЕНОГ ЈАВНОГ КОНКУРСА	78
ПРАВИЛНИК О МИНИМАЛНИМ ТЕХНИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИОНИМ УСЛОВИМА ЗА ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ПРУЖАЊЕ МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ НА ОСНОВУ ЗАХТЕВА ПРУЖАОЦА МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ.....	95

УВОД

Брошура коју имате пред собом настала је као производ пројектних активности „Техничка помоћ Регулаторном телу за електронске медије и јавним сервисима РТС и РТВ“ и жеље Регулаторног тела за електронске медије да ближе појасни правни оквир у смислу заштите права малолетника, основних људских права и техничког оквира рада пружалаца медијских услуга у Републици Србији.

У овој брошури можете да нађете текстове стручних сарадника Регулаторног тела за електронске медије, чији је циљ да појасне, приближе и са научног аспекта дефинишу питања заштите права малолетника у и од програмског садржаја, облике заштите људских права у програмима пружалаца медијских услуга (ПМУ), као и објашњење о минималним техничким и организационим условима рада ПМУ, које треба да их учине одрживим на тржишту.

Брошура је намењена, пре свега, пружаоцима медијских услуга, којима треба да служи као помоћ у свакодневном раду и да пружи одговоре на питања у ове три кључне области.

На крају брошуре дати су актуелни текстови законских и подзаконских аката који обухватају теоретски оквир.

Штампање ове брошуре омогућила је Делегација Европске уније у Србији у оквиру пројекта „Техничка помоћ Регулаторном телу за електронске медије и јавним сервисима РТС и РТВ“.

За израду и садржај овог материјала искључиво је надлежно Регулаторно тело за електронске медије и ставови изнети у материјалу не представљају званични став Европске уније.

ЗАШТИТА ПРАВА МАЛОЛЕТНИКА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА

Љубиша Кувекаловић, виши правни саветник

Заштита права малолетника у области пружања медијских услуга почива на Уставом утврђеном начелу заштите људског достојанства и слободног развоја личности.

У циљу заштите достојанства и слободног развоја личности малолетника, Закон о електронским медијима поверио је Регулаторном телу за електронске медије (у даљем тексту: Регулатор) да се стара о заштити малолетника у области пружања медијских услуга и истовремено обавезао пружаоце медијских услуга да приликом продукције и објављивања програмских садржаја воде рачуна о интересима малолетника.

Регулаторни оквир којим се уређује питање заштите права малолетника у области пружања медијских услуга чине:

- Закон о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14 и 6/16 – др. закон)
- Правилник о заштити права малолетника у области пружања медијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 25/15)
- Правилник о заштити људских права у области пружања медијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 55/15)

Начин објављивања програмских садржаја који могу нашкодити развоју малолетника

Закон о електронским медијима (у даљем тексту: Закон) садржи низ одредаба које уређују питање заштите права и интереса малолетника у области пружања медијских услуга имајући у виду различите аспекте те заштите, који проистичу из тога на који начин малолетник долази у контакт са медијском услугом, односно програмом:

- а) заштита малолетника који прати програм,
- б) заштита малолетника који учествује у програму и
- в) заштита малолетника на кога се односи информација.

а) Заштита малолетника који прати програм

Сврха овог аспекта заштите јесте да се малолетницима не учини доступним програмски садржај који би могао шкодити физичком, менталном или моралном развоју малолетника (у даљем тексту: развој малолетника) или да се бар умањи могућност да они дођу до таквих садржаја. То се постиже не само применом одређених техничких мера, већ

и обавештавањем родитеља о прикладности садржаја који се емитује и њиховим подстицањем на контролу понашања своје деце у погледу тога које програме ће пратити.

Ради остваривања наведене сврхе програмски садржаји разврставају се по тежини и у односу на њих предвиђају се различита правила, те се у складу са тим да ли могу нашкодити развоју малолетника разликују три врсте програмских садржаја, за које важе различити правни режими:

- програмски садржаји који не могу нашкодити развоју малолетника;
- који могу тешко нашкодити развоју малолетника;
- који могу нашкодити развоју малолетника.

Програмски садржаји који не могу нашкодити развоју малолетника могу се емитовати без било каквих ограничења. С друге стране, програмски садржаји који могу тешко нашкодити и они који могу нашкодити подлежу низу ограничења, тако да ће даље излагање бити посвећено само тим врстама програмских садржаја.

Забрањено је објављивати програмске садржаје који могу тешко нашкодити развоју малолетника, а реч је о порнографији, бруталном насиљу, без нарочитог програмског и уметничког оправдања и другим програмским садржајима који могу тешко да нашкоде развоју малолетника (члан 4. став 1. Правилника о заштити права малолетника у области пружања медијских услуга – у даљем тексту: Правилник).

То значи да се такви програмски садржаји ни у ком случају не могу објављивати у телевизијском, радијском програму или у оквиру програма аудио или аудио-визуелне медијске услуге на захтев и та забрана не може бити отклоњена без обзира на начин на који би означени или време у коме би се објављивали.

Порнографија је дефинисана као експлицитно приказивање полног органа или полног чина без нарочитог програмског и уметничког оправдања. Овде треба напоменути да забрана објављивања порнографских садржаја није апсолутна, будући да је њихово објављивање изузетно дозвољено под условом да ПМУ обезбеди одговарајуће мере које ће у разумним околностима онемогућити малолетнике да прате такав садржај. Наиме, она може бити доступна само ако се објављује као део заштићене медијске услуге, којој се приступа путем личног идентификационог броја (Personal Identification Number – PIN) или другог сличног система условног приступа. Али и поред тога тај садржај мора бити све време означен ознаком 18+. Реч је ознаци која се примењује само у случају објављивања порнографских садржаја.

Приказивање бруталног насиља забрањено је ако не постоји нарочито програмско и уметничко оправдање за њихово објављивање. Најпре, под објављивањем бруталног насиља подразумевало би се приказивање понашања код кога се применом силе жртва лишава живота или јој се наносе тешке повреде или се код ње изазива озбиљна патња (нпр. сурово, нечовечно поступање, сакаћење живе особе или леша, садистички поступци), као и које за последицу има велики број жртава или велика материјална разарања. При том, да би постојала забрана неопходно је да се оно објављује без нарочитог програмског или уметничког оправдања, не постоји неки нарочити програмски или уметнички разлог који би оправдао објављивање таквог садржаја. Ово би требало разумети тако да у конкретном случају треба да постоји јасно изражено и утемељено оправдање за објављивање таквог садржаја. Тако, не би се могло прихватити да постоји нарочит програмски разлог да се у

брутално насиље емитује у својеврсном забавном програму и сензационалистичком контексту ради задовољења одређених первертираних потреба. С друге стране, начелно би било дозвољено објавити сцене тешког насиља у филму, серији, документарном или образовном, будући да би се тада по правилу могао утврдити одговарајући програмски (и уметнички) разлог за њихово објављивање – образовање, информисање или предочавање публици уметничког дела.

„Други програмски садржаји који могу тешко да нашкоде развоју малолетника“ нису ближе одређени Законом, али би се могло сматрати да је реч о програмским садржајима чијим се објављивањем повређује људско достојанство, а који су ближе одређени у чл. 21. Правилника о заштити људских права у области пружања медијских услуга.

У ову категорију програмских садржаја могли би се сврстати и садржаји чије је објављивање законом забрањено, а нарочито:

- 1) садржај који истиче и подржава насиље, понашање које је законом предвиђено као кривично дело, прекршај или привредни преступ, или злоупотребу опојних дрога, као и ако злоупотребљава лаковерност гледалаца или слушалаца, у смислу одредбе члана 47. став 1. тачка 4) Закона о електронским медијима;
- 2) садржај којим се не поштује достојанство личности или друго људско право, а нарочито ако приказује понижавајуће поступање, сцене насиља и мучења, осим када за то постоји програмско и уметничко оправдање, у смислу одредбе члана 50. став 2. Закона о електронским медијима;
- 3) садржај који садржи информације којима се подстиче, на отворен или прикривен начин, дискриминација, мржња или насиље због расе, боје коже, предака, држављанства, националне припадности, језика, верских или политичких убеђења, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, имовног стања, рођења, генетских особености, здравственог стања, инвалидитета, брачног и породичног статуса, осуђиваности, старосне доби, изгледа, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама и других стварних, односно претпостављених личних својстава, у смислу члана 51. Закона о електронским медијима;
- 4) садржај који подстиче на акт непосредног рушења уставног поретка или на акт непосредног насиља према лицу или групи на основу расе, националне припадности, политичке припадности, вероисповести, сексуалне опредељености, инвалидитета или другог личног својства, у смислу члана 59. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, бр. 83/14);
- 5) садржај ради чије производње је животиња убијена, злостављана или подстицана на агресивност и противприродно понашање, у смислу одредбе члана 7. став 1. тачка 24) Закона о добробити животиња („Службени гласник РС“ бр. 41/09);
- 6) садржај који пропагира или рекламира проституцију, у смислу члана 184. став 1. Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12 и 104/13);
- 7) порнографски садржај настао искоришћавањем малолетног лица, у смислу члана 185. став 4. Кривичног законика;
- 8) садржај којим се позива да се силом промени уставно уређење Републике Србије, у смислу члана 309. став 1. Кривичног законика;
- 9) садржај којим се позива на агресиван рат, у смислу члана 386. став 1. Кривичног законика.

Објављивање програмских садржаја који могу нашкодити (али не тешко!) развоју малолетника није забрањено али је њихово објављивање подвргнуто одређеним ограничењима у вези са њиховом категоризацијом, временом објављивања, обележавањем и најавом.

У вези са наведеним садржајима неопходно је одговорити на следећа питања: који су то садржаји, како се категоризују, када се објављују и како се обележавају приликом објављивања.

Законом није одређено који су то садржаји могу штетити развоју малолетника. Због тога Правилник садржи каталог потенцијално штетних садржаја у које убрја:

- 1) насиље и његове последице;
- 2) сексуално насиље;
- 3) наго људско тело;
- 4) сексуалност;
- 5) застрашујуће сцене;
- 6) пушење и злоупотреба опојних дрога, алкохола и других штетних супстанци;
- 7) опасно понашање;
- 8) дискриминаторско поступање;
- 9) непристојно понашање.

Неки од наведених појмова су дефинисани у Правилнику ради лакшег разумевања (чл. 2.).

Овде треба ставити нагласак на синтагму „потенцијално штетни“. Зашто? Зато што ниједан од наведених садржаја сам по себи не мора неопходно бити сматран штетним, већ је неопходно узети у обзир контекст у коме је приказан. ПМУ стога приликом оцене да ли је одређени садржај штетан, те самим тим да ли га је неопходно категоризовати, узима у обзир низ околности које заједно чине контекст приказивања тог садржаја. Реч је дакле о околностима чије присуство, односно одсуство може битно утицати на оцену да ли је одређени садржај штетан и, ако јесте, у којој мери је штетан.

Под контекстом се подразумевају следеће околности.

Циљ или природа програмског садржаја у коме се приказује потенцијално штетан садржај. Овде је неопходно узети у обзир коју сврху дати програмски садржај има, да ли је он усмерен да забави публику или да је образује, информише, предочи одређено уметничко дело, као и којој врсти програма припада, односно да ли је реч о информативном, документарном, филмском, серијском или дечијем програму. Тако, ако се потенцијално штетан садржај приказује у образовном, историјском или комичном контексту, то, по правилу, доводи до блаже категоризације програмског садржаја. На пример, нису исте ситуације када се наго људско тело приказује у образовном програму у едукативне сврхе или у филмском програму у контексту полног односа, те се у првом случају програмски садржај блаже категоризује или се пак и не категоризује.

Природа садржаја медијске услуге у којој се објављује одређени програмски садржај. Ова околност је слична претходној, с тим што се овде у обзир узима медијска услуга као целина, тачније природа свих садржаја који се објављују у оквиру целокупног програма који објављује поједини ПМУ. Дакле, посматрају се којој врсти медијска услуга припада у оквиру које се садржај објављује, као и њена генерална оријентација у погледу

програмских садржаја који се објављују у оквиру ње. Тако се од ПМУ који пружа медијску услугу која је специјализована за дечије садржаје очекује да сви садржаји у оквиру те услуге буду прилагођени узрасту коме су намењени. Исто тако, ако је реч „породичном каналу“ у оквиру кога се објављују филмски или серијски програми који су намењени породичном праћењу и уобичајено лишени штетних садржаја (насиље, сексуалност, употреба псовки), онда се очекује од ПМУ да остане доследан и било какве штетне садржаје чак и строже категоризује. Он ће то чинити имајући у виду оправдано очекивање публике, будући да су они тај програм прихватили као породичан, односно „сигурну луку“ и навикли да га прате у кругу породице без било какве бојазни да би у том програму могао бити објављен одређени штетан садржај.

Фикцијски¹ или нефикцијски² програмски садржај. Полази се од претпоставке да штетни садржаји објављени у емисији фикцијске природе – у којима оно што се приказује измишљено или је бар, ако није измишљено, уметнички обликовано – блаже утичу на малолетнике, него што је то случај када се они приказују у нефикцијским садржајима (документарни програм, ток шоу садржаји). Наиме, тада малолетници имају прилику да се саосећају и саживе са људима који су стварни, те се може очекивати озбиљнији утицај на малолетника присуства насиља, употребе псовки, говора мржње и других штетних садржаја у нефикцијским емисијама, па чак и у виду реакција какве су осећање нелагодности, страха, узнемирености или гађења.

Начин приказивања потенцијално штетних садржаја. Приликом категоризације садржаја важно је посматрати и број, дужину, учесталост, интензитет (наглашеност приказивања) и детаљност приказивања потенцијално штетних садржаја. Стога, по правилу, строжој категоризацији подлежу емисије у којима су штетни садржаји многобројни, учестали, детаљни и интензивни. На пример, детаљно и интензивно приказивање телесних повреда, крви, које код малолетника може изазвати осећање нелагодности, страха, узнемирености. Финије разликовање би требало правити у зависности од тога да ли је свако од ових обележја изражено и у којој мери или пак само нека од њих.

Уз то, у фикцијским садржајима потребно је ценити и реалистичност оног што је приказано. Посматра се да ли је радња смештена у окружење које је блиско малолетнику, као што су породица или школа, или је пак смештена у фантастични свет натприродних бића. Тако би се приказивање насиља међу роботима, по правилу, требало блаже категоризовати, него када је смештено у породичне односе.

Остале околности контекста. Поред наведеног, потребно је у обзир узети и да ли се приказивање штетних садржаја какав став је у програмском садржају заузет према насиљу, злоупотреби штетних супстанци, опасном понашању или дискриминаторском поступању (нпр. ако је према насилном понашању заузет критички став, то доводи, по

¹ Фикцијским програмским садржајем сматра се садржај у коме се приказују измишљени догађаји, појаве или личности или стварни догађаји, појаве или личности, али који су реконструисани путем одговарајућег уметничког поступка (нпр. биографије, садржаји засновани на истинитим догађајима). У фикцијске програмске садржаје спадају кинематографски филмови, телевизијски филмови, ТВ драме, ТВ серије и серијали, радијске драме, анимирани филмови и сл.

² Нефикцијским програмским садржајем сматра се садржај у коме се приказују догађаји, појаве или личности које гледаоци, односно слушаоци примају (прихватају, перципирају) као стварне, односно праве (нпр. образовни, документарни или ријалити програмски садржаји, talk show садржаји, квизови и сл.).

правилу, до блаже категоризације програма), као и време производње програмског садржаја.

Шта је то категоризација програмског садржаја? Иако је поменута више пута до сада њено значење није одређено. Реч је о процесу у коме ПМУ одређени програмски садржај сврстава у једну од категорија утврђених Законом и Правилником, с обзиром на његову (не)подесност за одређени узраст малолетника или за све малолетнике.

Које су то категорије прописане? ПМУ може сврстати програмске садржаје шкодљиве за малолетнике у следеће категорије:

- а) програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 12 година;
- б) програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 16 година;
- в) програмски садржај неподесан за особе млађе од 18 година.

Осим контекста у коме се садржај приказује, чије набројане околности треба узети као општа мерила категоризације садржаја, Правилником су утврђена посебна мерила. За сваку од појединих категорија утврђена су карактеристична обележја као својеврсна упутства ПМУ како да категоризује конкретан програмски садржај. Код обележја има се у виду степен изражености броја, учесталости, интезитета и подробности приказивања шкодљивих садржаја, па је за сваки од тих шкодљивих садржаја посебно наведено да ли може и, ако може, на који начин се он може приказивати у тој категорији програмских садржаја.

Овде ће бити само оквирно приказана наведена мерила која су подробно прописана у одредбама чл. 14. до 16. Правилника.

Тако, када је реч о програмским садржајима који су неподесни за малолетнике млађе од 12 година, они се одликују повременим, умерено дугачким, умерено интезивним и умерено детаљним приказивањем шкодљивих садржаја. Конкретније, у ту категорију могу се уврстити само садржаји у којима се умерено насиље само повремено приказује, док се тешко насиље може приказивати само кратко и без детаља; детаљно приказивање тешког насиља могуће је само ако је оно учињено кратко и ретко у образовне сврхе; сексуално насиље не може бити приказано већ само наговештено посредством тока радње; наго људско тело може бити приказано, али не у контексту сексуалности итд.

Програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 16 година одликује се учесталим, дугачким, интезивним и детаљним приказивањем шкодљивих садржаја. Стога, у оквиру програмских садржаја сврстаних у ову категорију могуће је детаљно приказати тешко насиље, али програмски садржај не сме бити нарочито усмерен на сцене у којима се детаљно приказује; сексуално насиље може бити само дискретно приказано, без нарочите усмерности на детаље таквог понашања и патњу жртве; наго људско тело може бити приказано без ограничења, ако се оно не приказује у контексту сексуалности, док приказивање у том контексту не сме бити детаљно; сексуалност може бити учестало приказивана али не детаљно, осим ако се приказује у циљу образовања о сексуалности и људском здрављу итд.

Програмски садржај неподесан за особе млађе од 18 година одликује се веома учесталим, веома дугачким, веома интезивним и веома детаљним приказивањем шкодљивих. Зато је у оквиру ове категорије дозвољено објављивати емисије у којима постоји нарочита усмереност на детаљно приказивање тешког насиља и његових застрашујућих последица; сексуалног насиља може се приказивати уз нарочиту усмереност на детаље таквог понашања и патњу жртве; сексуалности се може детаљно приказивати, под условом да примарна намена програмског садржаја није побуђивање сексуалног узбуђења, јер би у противном била реч о порнографији итд. Треба имати у виду да се у ту категорију не могу уврстити садржаји чије је објављивање законом забрањено.

Посебна правила у вези са категоризовањем ријалити садржаја. Специјалан правни режим предвиђен је за ријалити програмске садржаје, будући да су они препознати као нефикцијски програми посебно ризични са становишта садржаја који могу шкодити развоју малолетника. Дакле, овде је нарочито узета у обзир природа садржаја, тачније да је реч о садржајима у коме се приказује вештачки створена заједница људи на ограниченом физичком простору и на који начин се чланови те заједнице (учесници садржаја) понашају у унапред предвиђеним, спонтано или на други начин насталим конкретним животним ситуацијама (суживот у заједници, међусобна комуникација, решавање одређених задатих проблема и сл.) у одређеном временском периоду, при чему они у том садржају, по правилу, учествују ради прибављања одређене имовинске или неимовинске користи (члан 2. став 1. тачка 9.). Дакле, реч је о нефикцијском програмском садржају у коме учествују стварне личности које су стављене у специфично огружење (непознати људи, затворен простор, такмичење у циљу сицања користи), а догађаји који се одигравају су исто тако стварни или су бар гледаоцима представљени као стварни. Као такви, они могу имати снажан утицај на малолетнике и могу шкодити њиховом развоју ако се у њима приказују садржаји који су неподесни за њих, јер су они у моменту док прате те садржаје свесни да је реч о личностима и догађајима који нису предмет маште. Штавише, у одређеним случајевима постоји изражена могућност идентификовања са тим личностима.

Стога је у погледу категоризовања ријалити садржаја предвиђен посебан режим, који за последицу има то да се такви садржаји третирају строже него неки фикцијски садржаји, попут филмова, серија, драма итд. Шта то значи?

То значи да је приказивање одређених садржаја потпуно забрањено у ријалити програмима, док је њихово приказивање дозвољено у фикцијским програмима. Тако, у ријалити програмском садржају не могу се приказивати тешко насиље, сексуалност, злоупотреба опојних дрога, као ни понашање које представља говор мржње или којим се вређа људско достојанство или друго људско право, управо из разлога што је реч о стварним догађајима и људима, те би приказивање таквих садржаја заправо значило да су актери садржаја изложени тешком насиљу или се приказује њихов сексуални акт, што би било шкодљиво не само по њих (повреда физичког или менталног интегритета, нарушавање достојанства), већ и по малолетнике којима би такав садржај могао бити доступан.

Поред тога, приказивање одређених садржаја у ријалити програмима доводи до њихове строже категоризације, него у случајевима када се они приказују у фикцијским садржајима. Наиме, приказивање одређених садржаја у ријалити програму доводи до његовог одређивања као неподесног за млађе од 16, односно од 18 година, док такав садржај

у филму или серији никако не би могао да буде тако строго третиран приликом категоризације. Ово се испољава тако што се неподесним за малолетнике млађе од 16 година сматра ријалити програмски садржај, ако се у њему приказује непристојно понашање које се не користи као акт агресије, односно да би се неко увредио или се приказује конзумирање алкохолних пића, осим ако је оно изостављено из снимка или потпуно прикривено употребом високофреквентног тона (бипс), замагљења слике или на други сличан начин. Исто тако, неподесним за млађе од 18 година сматра се ријалити садржај, ако се у њему приказује насиље, непристојно изражавање предузето као акт агресије, односно у циљу вређања, пушење, неумерено конзумирање алкохолних пића или наго људско тело.

Независно од извршене категоризације, емитовање ријалити садржаја емитованог директно (уживо) мора се одмах прекинути, ако дође до ескалације насиља или непристојног понашања предузетог у циљу вређања, а не може се на други начин избећи приказивање таквог понашања (нпр. искључење тона, промена кадра и сл.).

Који програмски садржаји се категоризују?

Сваки програмски садржај који може да нашкоди развоју малолетника се категоризује, односно сврстава у неку од три предвиђене категорије (12, 16, 18), имајући у виду степен оцењене штодљивости, независно од тога којој врсти програма припада. Напротив, ако пак у њему нема штодљивих садржаја, он се не категоризује и емитује се без било каквих ограничења у погледу означавања, времена емитовања и др.

Једине изузетке у том погледу представљају вести, емисије о друштвено-политичким актуелностима и спортски програм.

Наиме, емисије вести или програми актуелности се не категоризују, али се у њима емитује садржај који може нашкодити развоју малолетника (нпр. последице насиља, трагичног догађаја или природних катастрофа), то мора бити непосредно пре његовог емитовања јасно најављено одговарајућим усменим или писаним упозорењем. Смисао ових правила је у томе да се, имајући у виду значај и функцију информативног програма – задовољење јавног интереса посредством информисања јавности, његово емитовање не ограничава у погледу времена емитовања, обележавања, посебног најављивања. С друге стране, како у тим програмима може бити присутан штодљив садржај (нпр. приказивање детаља одређеног атентата, последица ратних дејстава и сл.), неопходно је пре њиховог емитовања дати прилику родитељима да малолетнику који прати тај програм са њима онемогуће праћење таквих садржаја.

Исто тако, спортски програмски садржаји се не категоризују. Али, пренос или снимак екстремног борилачког спорта (нпр. Mixed Martial Arts (ММА) и сл.), који може садржати сцене тешког, бруталног насиља, мора се категоризовати као неподесан за малолетнике млађе од 16 година, те се самим тим на њих примењују сва она ограничења која важе за садржаје категоризиване на тај начин. Поред тога, ако у току преноса спортског догађаја дође до физичког обрачуна у публици или међу учесницима догађаја, нереди или неовлашћеног уласка на спортски терен, пружалац медијске услуге их може у току преноса приказати само ако је дошло до ремећења тока спортског догађаја (нпр. привремени прекид

утакмице), и то у мери у којој је то неопходно да би гледалац био упознат са разлозима који су утицали на редован ток спортског догађаја. То ограничење ипак не утиче на приказивање физичког обрачуна, нереда или неовлашћеног уласка на терен у информативном програму, где се они могу приказивати без ограничења (али уз претходну најаву), имајући у виду њихову споменућу информативну функцију која се остварује у интересу јавности.

Која се правила се примењују на категоризоване програма?

Реч је о правилима којима се уређују време њиховог објављивања и начин обележавања, а која се донекле разликују у зависности од тога да ли се ти садржаји објављују у линеарном или нелинеарном окружењу.

Време емитовања категорисаних програмских садржаја у линеарним медијским услугама

Програмски садржај који је категоризован као неподесан за малолетнике млађе од 12 година може се емитовати само у време када се објективно може очекивати да они прате програм уз присуство родитеља, имајући у виду уобичајен распоред њихових активности (нпр. време поласка у школу, радни или нерадни дан, школски распуст, уобичајено радно време и др.). Дакле, код оваквих програмских садржаја није изричито наведен временски период у коме је дозвољено њихово објављивање, већ се полази од тога да се они могу објављивати када се основано може претпоставити да малолетници прате програм уз присуство родитеља. Пружаоцу медијске услуге поверено је да самостално одреди њихово време објављивања, имајући у виду доба дана, да ли је реч о периоду када су деца на распусту или су у току државни или верски празници који су нерадни дани. То би, примера ради, значило да одређени садржај категорисан као неподесан за млађе од 12 година не би могао да се објављује радним даном у 14 часова, јер се тада може основано очекивати да деца која су се вратила из школе прате програм без надзора родитеља, док би тај исти програм могао да се емитује у исто време недељом будући да је реч о редовно нерадном дану и да се може очекивати да деца програм прате уз надзор својих родитеља који тада нису на послу.

Програмски садржај категорисани као неподесни за малолетнике млађе од 16 година могу се емитовати само у периоду од 22:00 до 06:00 сати, док они неподесни за млађе од 18 година могу се емитовати само у периоду од 23:00 до 06:00 сати.

Битно је напоменути да се ова ограничења у погледу времена емитовања односе како на премијерно, тако и на поновљено (репризно) емитовање одређеног програмског садржаја. То значи, на пример, да није могуће одређени програмски садржај неподесан за млађе од 16 година емитовати у 22:30 часа, а затим га сутрадан репризирати у 13 часова, будући да би такво поступање представљало кршење правила да се наведени садржаји могу емитовати само у периоду од 22 до 6 сати.

Наведена ограничења у погледу времена емитовања не важе ако се програмски садржаји неприкладни за млађе од 12, 16 или 18 година емитују у оквиру заштићене услуге (медијска услуга са условним приступом), којој се приступа путем личног

идентификационог броја (енг. Personal Identification Number – PIN) или другог сличног система условног приступа.

Начин означавања категорисаних програмских садржаја у линеарним медијским услугама

Категоризовани програм означава се посредством текстуалног и усменог обавештења и путем одговарајуће графичке ознаке.

Тако је пружалац медијске услуге дужан да непосредно пре почетка категорисаног програмског садржаја емитује текстуално и усмено обавештење да програм који следи није прикладан за малолетнике млађе од 12 или 16 година, односно за особе млађе од 18 година. При том, током целог трајања категорисаног програма дужан је да у горњем углу екрана емитује графичку ознаку чији изглед се разликује у зависности од тога у коју категорију је програм сврстан. Ако је неприкладан: за млађе од 12 година – круг зелене боје у коме је у белој боји исписан број 12; за млађе од 16 година – круг жуте боје у коме је у црној боји исписан број 16; за млађе од 18 година – круг црвене боје у коме је у белој боји исписан број 18.

У радијском програму се одговарајуће усмено обавештење емитује непосредно пре емисије и након сваког прекида њеног емитовања (нпр. због емитовања огласних порука или вести).

Категорисани програмски садржај може се најављивати само у временском периоду у коме је дозвољено његово емитовање. То значи да се програмски садржаји неприкладни за млађе од 16 година могу најављивати само у периоду од 22 до 6 сати, а они неприкладни за млађе од 18 године у време од 23 до 6 сати. Поред тога, када се најаву састоји од приказивања кратких инсерата из тог садржаја (тзв. промо садржаји) у телевизијском програму се током целог трајања најаве емитује одговарајућа графичка ознака, док у радијском програму таквој најави претходи одговарајуће усмено обавештење које указује на то у коју од три категорије је садржај сврстан.

Време доступности категорисаних програмских садржаја у нелинеарним медијским услугама

Код нелинеарних медијских услуга нема било каквих ограничења у погледу времена објављивања програмских садржаја неприкладних за млађе од 12 или 16 година, те се они могу чинити доступним публици у било које време. С друге стране, програмски садржаји неприкладни за млађе од 18 година могу бити у оквиру нелинеарних медијских услуга доступни јавности само у периоду од 23:00 до 06:00 сати, осим ако је реч о заштићеној услузи, којој је приступ могућ само уз коришћење система условног приступа (нпр. путем личног идентификационог броја), када могу бити доступни без временског ограничења.

Начин означавања категорисаних програмских садржаја у нелинеарним медијским услугама

Пружалац медијске услуге обавештава публику у коју категорију је сврстан програмски садржај тако што у каталогу програма поставља једну од поменутих графичких ознака, с тим да из начина њеног постављања мора јасно проистацати на који се програмски садржај она односи.

б) Заштита малолетника који учествује у програму

Учешће малолетника у програму подвргнуто је одређеним ограничењима, која имају за циљ да пружаоцу медијске услуге наметну обавезу да се води најбољим интересом малолетника и стара се о његовој добробити.

Будући да малолетник нема потпуну пословну способност, те не може доносити правно ваљане одлуке у погледу свих питања која се тичу његове личности или имовине, за учешће малолетника у програму неопходно је прибавити сагласност лица које врши родитељско право – родитеља, старатеља или усвојиоца (даље: родитељ).

Сагласност коју родитељ даје у име малолетника по својој правној природи представља пристанак којим се он саглашава да пружалац медијске услуге експлоатише лична добра малолетника (његов лик и глас), тачније да његово учешће сними и објави у свом програму. Пристанак је неопходан независно од тога да ли се садржај претходно снима па објављује или је пак реч о непосредном преносу учешћа у програму.

Која својства сагласност мора поседовати да би била правно ваљана?

У погледу форме, правило је да се сагласност даје усмено, односно није неопходно састављати било какву писану исправу у коју би се она унела. Наравно, ово не спречава пружаоца медијске услуге и родитеља да сагласности дају писану форму.

Изузетак је предвиђен када се сагласност односи на учешће у програму посебно осетљивог малолетника, тачније малолетника који има озбиљне душевне проблеме или се пак налази у осетљивој животној ситуацији, због тога што је жртва породичног, сексуалног, вршњачког или другог облика насиља или је покушао самоубиство, извршио је кривично дело, бави се проституцијом, злоупотребљава опојне дроге и др. Тада сагласност мора бити дата у писаној форми, било и оквиру посебне исправе или пак као саставни део уговора који се закључује поводом учешћа малолетника у програму.

Разлог за већи степен формалности је посебна рањивост малолетника, те се на тај начин учесници у споразуму подстичу на већи степен озбиљности, тачније писана форма се уводи како би се приликом формирања одлуке родитељима дала више простора да темељније размотре своју одлуку да дају пристанак, да би се кроз писану реч ближе одредили услови учешћа малолетника или обезбедили потенцијални писани трагови ако дође до спора.

Поред тога, сагласност мора бити информисана. Другим речима, родитељу се мора пружити могућност да своју сагласност да имајући у виду све релевантне околности у вези са учешћем малолетника у програму. Стога се све чињенице које су од значаја за доношење одлуке морају благовремено, јасно, истинито и потпуно предочити родитељима и самом малолетнику. Те околности би се односиле на природу програмског садржаја у коме би

малолетник учествовао, у ком циљу би малолетник учествовао, број понављања објављивања учешћа, у програму време трајања учешћа, начин на који ће снимање садржаја бити организовано, природа питања која ће малолетнику бити постављена, на који начин ће учешће бити презентовано публици, да ли би малолетник имао неке друге обавезе према пружаоцу осим самог учешћа у програму, да ли би се лична добра (глас и лик) малолетника користила и на неки други начин, односно у неком другом садржају и др.

Ове релевантне околности би и представљале експлицитно или имплицитно изражен садржај дате сагласности, али би свакако било препоручљиво да свака сагласност обавезно најмање обухвати елементе који се односе на број објављивања, начин објављивања и сврху објављивања. То је посебно значајно не само да би услови односа били јасно одређени, већ и због тога што пристанак дат за једно објављивање, за одређени начин објављивања, односно за објављивање у одређеном циљу не сматра се пристанком за поновљено објављивање, за објављивање на други начин, односно за објављивање за друге циљеве.

Треба посебно имати у виду да родитељ није ималац личних добара малолетника, једини ималац права над тим добрима је малолетник. Дакле, родитељ се појављује само као заступник малолетника у односу између малолетника и пружаоца медијске услуге, те самим тим дете не може бити предмет родитељске самовоље и родитељ је дужан да води рачуна о добробити свог детета. Због тога се дужна пажња приликом споразумевања са родитељима мора посветити и мишљењу малолетника и омогућити му да слободно формира и изрази своје мишљење у вези са евентуалним учешћем у програму, а у складу са годинама и зрелошћу детета. При том, иако је родитељ дао сагласност за учешће, она не може производити дејство уколико се малолетник није сагласио са учешћем у програму. То би у ствари значило да када је малолетник способан, имајући у виду његов узраст и зрелост, да схвати услове и значај свог учешћа у програму, пружалац медијске услуге је дужан да прибави како пристанак његових родитеља, тако и пристанак самог малолетника.

Осим наведеног, чињеница да су родитељ и малолетник дали пристанак за учешће малолетника у програму не искључује одговорност пружаоца медијске услуге у случају када је у вези са учешћем повређено право или интерес малолетника. Дакле, и поред постојања пристанка мора обратити пажњу на добробит малолетника. Наиме, захтева се повећани степен пажње од пружаоца медијске услуге, имајући у виду потенцијалну рањивост малолетника у односу на појављивање у медијима и могућност неодговарајућег квалитета заступања од стране родитеља, али и чињеницу да добробит малолетника представља вредност од посебног значаја за ово друштво. То је и изражено у одредбама системског закона у области заштите права детета кроз норму да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета (чл. 6. ст. 1. Породичног закона).

Изузетак представља правило да није неопходно прибавити сагласност када се малолетник приказује у програму као део мноштва ликова (нпр. концертна публика, улични пролазници и сл.) или ако је део пејзажа, природе, панораме, насељеног места, трга, улице или сличног призора.

Додатно ограничење уведено је у случају када у програму учествује посебно осетљив малолетник и учешће се односи на неки од разлога његове посебне осетљивости. Тада је учешће дозвољено само ако је обезбеђена заштита његовог идентитета. Није дозвољено открити идентитет таквог малолетника. Како би малолетник остао анониман неопходно је

предузети одређене мере у виду маскиране или замагљене слике, модулираног гласа или коришћења гласа друге особе, изостављањем података који би непосредно или посредно могли указати на идентитет, коришћење глумаца и др. При том, изузетно је важно водити рачуна о неопходном степену непрепознатљивости који је потребно постићи у конкретном случају, те се морају имати у виду личне и породичне прилике због којих је малолетник посебно рањив, у ком степену је са тим његовим приликама упознато његово ближе окружење (породица, школски другови и сл.), који су мотиви малолетника да учествује у програму и сл. На пример, ако је малолетник жртва породичног насиља, при чему је његов отац осуђивани насилник лишен родитељског права, а он живи само са мајком у месту које је непознато оцу, тада ће бити неопходно обезбедити апсолутну анонимност малолетника, и нарочито сакрити његов идентитет и место становања од потенцијалног насилника. При том, ако се ради заштите идентитета малолетника користи глума или глас другог лица, публика о томе мора бити јасно обавештена.

Поред тога, у таквим ситуацијама препоручљиво је да пружалац медијске услуге или други продуцент програма претходно ангажује одговарајућег стручњака из области дечије психологије, или дефектологије, како би се он оценио да ли је уопште погодно да малолетник учествује у програму, да ли му то може шкодити, који би био одговарајући начин опхођења према малолетнику током учешћа, на који начин је то учешће потребно организовати, на који начин је потребно заштити његов идентитет и др.

Може се основано поставити питање да ли је неопходно заштити идентитет посебно рањивог малолетника у случајевима када је његов идентитет открили други пружалац медијске услуге, када је малолетник сам открио свој идентитет путем другог медија нпр. друштвене мреже или ако малолетник инсистира да му идентитет буде откривен током учешћа у програму. У оваквим ситуацијама потребно је бити веома опрезан и свестрано размотрити околности конкретног случаја, при чему је посебно значајно имати у виду да чињеница да је малолетников идентитет откривен у неком другом медијском садржају не дозвољава сама по себи и да пружалац медијске услуге одустане од заштите малолетниковог идентитета приликом његовог учешћа у програму.

Неопходно је напоменути да није неопходно штити идентитет посебно рањивог малолетника чак и у случајевима када се учешће односи на разлог такве рањивости, ако у програму учествује један или више малолетника који имају сметње у менталном развоју или инвалидитет, а реч је о програмском садржају који има за циљ да информише јавност о условима у којима такве особе живе, раде или се образују и да промовише идеју уважавања различитости и њиховог укључивања у друштво као његових равноправних чланова. И тада је свакако неопходно за учешће прибавити пристанак родитеља.

Без обзира на то да ли је реч о малолетнику који је посебно рањив, приликом његовог учешћа у програму мора се поштовати његово достојанство личности, а учешће мора бити прилагођено његовом узрасту, зрелости, разлогу учешћа и осетљивости коју он показује према том разлогу. Стога, нарочито није дозвољено омаловажавати малолетника, дискриминаторски поступати према њему, постављати му питања у вези са осетљивим породичним проблемима или у вези темом која није прикладна његовом узрасту или га излагати ситуацији која код њега може изазвати осећање страха, стида, узнемирености или беса. Ако пак у програму учествује малолетник који је тешко оболео, има сметње у менталном развоју, изражену телесну ману или инвалидитет, није дозвољено односити се

према њему са сажаљењем или са намером да се код јавности изазове осећање сажаљења, због тога што има наведена својства.

Конкретнији облици заштите права малолетника који учествују у програму изражени су кроз следећа правила:

- забрањено је користити учешће малолетника у програму у политичке сврхе или на други начин злоупотребљавати то учешће;
- награда у дечијем програму и програмском садржају намењеном малолетницима мора према својој природи, облику, квалитету и другим својствима бити примерена њиховом узрасту;
- малолетник који није навршио 14 година не може да учествује у програмском садржају који се директно (уживо) емитује након 22:00 часа;
- малолетник који није навршио 14 година не може да учествује у програмском садржају који се састоји у реконструкцији злочина, насиља или драматичног трагичног догађаја;
- малолетник не може да учествује у програмском садржају који се односи на породични сукоб у који је он непосредно или посредно укључен.

в) Заштита малолетника на кога се односи информација

Пружалац медијске услуге је дужан да заштити идентитет малолетника, ако постоје индикације да је он учинилац, сведок или жртва насиља, кривичног дела или другог недозвољеног понашања или ако је покушао самоубиство. Ипак, у одређеним случајевима може бити оправдано да се објави аудио, односно аудио-визуелни запис извршења насиља, кривичног дела или другог недозвољеног понашања у коме је учествовао малолетник. На пример, у случају масовних нередa, догађаја који су од посебног значаја за државни поредак и сл. Тада се запис може објавити, али уз заштиту идентитета малолетника (нпр. замагљена или маскирана сликом и модулирани тон).

Као и у случају учешћа посебно рањивог малолетника у програму, заштита идентитета подразумева уздржавање од објављивања података којима се непосредно открива идентитет малолетника (нпр. његово име, имена његових родитеља или блиских сродника, адреса становања и сл.) и података који би могли посредно да укажу на његов идентитет, било самостално или пак заједно са подацима који су већ доступни јавности (нпр. школа коју похађа, радно место, лични опис малолетника, његова фотографија или видео запис и сл.).

Треба напоменути да обавеза заштите идентитета стоји и када то није учинио орган јавне власти или друго лице, укључујући и другог издавача медија, чије саопштење или изјаву пружалац медијске услуге објављује или преноси.

Приликом објављивања информација које се односе на приватан и породичан живот малолетника пружалац медијске услуге дужан је да посебну пажњу обрати на интересе малолетника. Такве информације свакако није дозвољено објављивати без пристанка малолетника и његових родитеља. Посебно је важно истаћи да малолетник ужива већи степен заштите приватне сфере и да није дозвољено објавити информацију којом би били

повређени његово достојанство и други интереси. При том, право на приватност малолетника и обавеза пружаоца да се стара о његовим интересима не престаје тиме што његов родитељ или друго блиско лице обавља јавну функцију, активно учествује у јавном животу или је на други начин познато јавности.

При том, конкретнији облици заштите права малолетника на приватност изражени су кроз следећа правила:

- није дозвољено емитовати програмски садржај усмерен на утврђивање идентитета малолетникових родитеља (нпр. оспоравање, односно утврђивање очинства или материнства), без обзира на то да ли је он под родитељским старањем;
- није дозвољено емитовање програмског садржаја у коме се расправља о поверавању одређеног малолетника на старање једном или другом родитељу или о оправданости давања у хранитељску породицу или на усвојење;
- породични сукоб у који је на непосредан или посредан начин укључен малолетник не сме се користити у програмском садржају у циљу забаве јавности;
- податке у вези са старатељством, хранитељством или усвојењем одређеног малолетника није дозвољено објавити.

Обавештавање о притужбама због непоштовања правила о заштити малолетника

Уколико је ко поднео притужбу због непоштовања правила о заштити малолетника, пружалац медијске услуге дужан је да обавести Регулатора у року од осам дана од дана пријема притужбе. Изузетно, пружалац медијске услуге није дужан да обавести Регулатора о притужби која је поднета након протекла 30 дана од дана емитовања програмског садржаја на који се притужба односи.

Обавештење о притужби садржи:

- 1) притужбу;
- 2) снимак програмског садржаја на који се притужба односи;
- 3) ако сматра да је притужба основана, обавештење о мерама које је предузео да се отклоне штетне последице настале услед непоштовања правила о заштити малолетника, као и мере које је предузео да се кршење наведених правила не понови;
- 4) ако сматра да је притужба неоснована, обавештење о разлозима на основу којих је то закључио;
- 5) одговор на притужбу који је упутио њеном подносиоцу.

Мишљење о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника

Пружалац медијске услуге може поднети Регулатору захтев за давање мишљења о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника, односно условима да се тај садржај учини доступним (време емитовања, начин најаве и сл.).

У захтеву је неопходно навести разлоге због којих се подноси захтев, као и основне податке о програмском садржају на који се захтев односи: назив програмског садржаја, жанр коме припада, на ком језику је програмски садржај, његов произвођач, година производње и држава порекла. Уз захтев се прилаже снимак програмског садржаја у вези са којим се тражи мишљење.

С друге стране, Регулатор даје мишљење о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника у року од 15 дана од дана подношења уредног захтева из става 1. овог члана.

ЗАШТИТА ЉУДСКИХ ПРАВА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА

Стеван Пајовић, виши правни саветник

Људска права и слободе су зајемчена уставом, општеприхваћеним међународним правима, потврђеним међународним уговорима и законима. Тим актима зајемчен је читав низ основних људских права и слобода, укључујући и инхерентна права као што су право на живот и слободу, неповредивост физичког и психичког интегритета, право на правично суђење, слободу од мучења и дискриминације, слободу мисли, савести, вероисповести, слободу изражавања. Иако међу заштићеним правима нема формалне хијерархије, ипак се мора истаћи значај слободе изражавања као кључног темеља демократије, која је у том смислу суштински важна за заштиту свих других права и слобода.

У остваривању те слободе медији играју значајну улогу, будући да су као „чувари јавног интереса“ дужни да саопштавају информације и идеје о свим питањима од јавног интереса. Међутим, дужност медија је и да не прекораче одређене границе, нарочито када су у питању углед и права других.

Наиме, ниједно субјективно право није неограничено у свом обиму, те се стога не може остваривати на штету других права и слобода. У складу са тим, остваривање и заштита одређеног права неприкосновени су све до момента када би његовим вршењем или заштитом било повређено или угрожено неко друго право. У случају да дође до сукоба између два права, тај сукоб се има решавати по принципу практичне слоге, односно потребно је наћи такво решење по коме ће се свако од сукобљених права остварити колико је могуће, али не једнострано на рачун другог.

Важно је и нагласити да је свако субјективно право праћено обавезом других лица. Ово из разлога што свака могућност која се признаје или даје као субјективно право може да буде нарушена од стране других лица, тако да када се једном лицу даје субјективно право другима се истовремено намеће обавезу онаквог понашања (активног или пасивног) какво је потребно да би титулар права могао да оствари интерес ком служи право. Другим речима, једнима се намећу обавезе да би други имали права.

Уколико заштиту људских права ставимо у контекст пружања медијске услуге уочавамо две битне околности. Прва је да се путем медија омогућава остваривање слободе мишљења и изражавања, односно да се путем медијских услуга шире и примају обавештења и идеје о свим питањима о којима јавност има право да зна.

Друга је да се приликом пружањем медијске услуге могу повредити људска права и слободе. Наравно, пружањем медијске услуге није могуће повредити сва људска права већ само нека, имајући у виду њене специфичне карактеристике.

Пошто је Законом о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14 и 6/16 – др. Закон – у даљем тексту: ЗЕМ) само на уопштен начин утврђена обавеза

поштовања људских права³, не наводећи при том која су то конкретно људска права у питању и на који начин је неопходно обезбедити њихово поштовање, Регулаторно тело за електронске медије (у даљем тексту: Регулатор) је то питање ближе уредило Правилником о заштити људских права у области пружања медијских услуга („Сл. Гласник РС“, бр. 55/15 – у даљем тексту: Правилник).

Наведеним правилником ближе су разрађене следеће обавезе пружалаца медијских услуга:

а) обавеза поштовања права на истинито, потпуно и благовремено информисање, зајемченог чланом 51. став 1. Устава РС;

б) обавеза поштовања достојанства и слободног развоја личности, зајемченог чланом 23. Устава РС;

в) обавеза поштовања права на приватност, зајемченог чланом 23. Устава РС и чланом 8. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода;

г) обавеза поштовања претпоставке невиности и права на правично суђење, који су зајемчени чл. 32. и 34. став 3. Устава РС;

д) обавеза поштовања слободе мисли, савести и вероисповести, која је зајемчена чланом 43. Устава РС.

Право на истинито, потпуно и благовремено информисање

*Власт народа без информисања народа,
односно средстава уз помоћ којих се може информисати,
само је пролог фарсе или трагедије, или обоје.*

Џејмс Медисон

Улога медија у савременом друштву од изузетног је значаја за функционисање демократских система. Медији су један од инструмената којим се демократија остварује и одржава, с обзиром да омогућавају стварање информисаног грађанина који је способан да самостално доноси судове о друштвеним збивањима и актерима. При том, електронски медији имају значајнију улогу од штампаних, с обзиром да имају непосреднији и снажнији ефекат на публику. Да би се таква улога медија остварила, од суштинске је важности да информације које се путем њих преносе буду истините, објективне, потпуне и благовремене.

Истинитост и потпуност информисања

Пружаоци медијске услуге су дужни да обезбеде истинитост и потпуност информација, односно веродостојност и потпуност идеја и мишљења које објављују, а нарочито идеја и мишљења које се објављују у вестима и програмима актуелности.⁴ Као

³ Чл. 50. ЗЕМ-а

⁴ Члан 5. став 1. Правилника

што можемо да видимо, са неистинитим информацијама су изједначене и непотпуне информације, јер осим неистинитог, не постоји интерес ни за делимичним информисањем.

Ова обавеза ипак не значи да су пружаоци медијске услуге дужни да пре објављивања информације утврде истинитост чињеница као у судском поступку (подударност са стварношћу и отклањање сваке разумне сумње). Наиме, дешаваће се ситуација када ни поред свих напора није могуће са сигурношћу утврдити истинитост одређене информације. Такође, пружаоци медијске услуге су у свом свакодневног раду изложени притиску правовременог извештавања. Вест је роба ограниченог рока трајања и одлагање њеног објављивања, чак и на краћи период, може је лишити целе њене вредности и интересовања.⁵ Због тога се мора оставити одређен „простор за грешку“, односно у одређеним ситуацијама медијима се као „чуварима јавног интереса“ дозвољавају одређене слободе, које не важе за друге субјекте. У супротном, медији би били паралисани у раду и не би могли да остваре своју функцију.

Међутим, и у таквим случајевима, пружаоци медијских услуга морају да покажу да су поступали разумно, пре свега у складу са професионалним стандардима. То се превасходно односи на обавезу новинарске пажње према којој су медији дужни да поступају са пажњом примереном околностима, односно да провере порекло, истинитост и потпуност информација пре објављивања.⁶ Дакле, у основи свега је понашање новинара, који је дужан да поступа са новинарском пажњом која је основ његове професионалне одговорности и која мора бити примерена објективним околностима сваког конкретног случаја. Уколико новинар испоштује све принципе добре новинарске праксе, уколико са пажњом примереном околностима провери истинитост одређене информације, уколико омогући и да се чује друга страна и уколико поступа у доброј вери, значајно ће се смањити простор његове одговорности, али и одговорности пружаоца медијске услуге за објављивање неистинитих или непотпуних информација.

Примери из праксе Регулатора

- *Пружалац медијске услуге није, пре објављивања информације која садржи имена и презимена грађана Љубовије који су наводно добили новчану помоћ након катастрофалних поплава у мају месецу 2014. године, а да нису претрпели никакву штету, проверио са пажњом примереном околностима порекло, истинитост и потпуност те информације. (Решење Савета Регулатора бр. 07-1268/14/15-24 од 21.10.2015. године).*

У вези са обавезом пружаоца медијске услуге да обезбеди истинитост и потпуност објављених информација свакако је и питање објављивања непотврђених и незваничних информација. Наиме, општи тренд хиперпродукције садржаја не оставља превише простора за истраживачко новинарство, за проверу извора, тачности вести, редакцијску обраду, лектуру итд. У таквим условима медији, да би остали конкурентни, често долазе у ситуацију да објаве непотврђене и незваничне информације. Иако ће се по природи ствари такве информације чешће показати као нетачне, у одређеним случајевима интерес за њиховим

⁵ Prager и Oberschlick против Аустрије, 1995, тачка 38.

⁶ Члан 5. став 2. Правилника

објављивањем може да буде већи од интереса заштите неких других права. Стога је дозвољено објављивање и информација у погледу којих је остала сумња да су истините, али само уколико се јавности укаже на ту сумњу, односно уколико се јасно означи да је реч о незваничној или непотврђеној информацији.⁷ При том, подразумева се да се ради о информацији чијим објављивањем медији извршавају своју јавну улогу, односно информацији о којој јавност има оправдан интерес да сазна.

Примери из судске праксе

Слобода штампе обухвата и објављивање гласина и оптужби које новинари нису у могућности да докажу када за то постоји легитиман циљ. Стога се и информације у погледу којих је остала сумња да су истините могу објавити ако постоји оправдан интерес јавности за њихово објављивање, али постоји и обавеза да се јавности укаже на ту сумњу. (Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 394/15 од 11.06.2015. године.)

Још једно важно питање јесте и да ли су новинари дужни да провере истинитост информације садржане у документу органа јавне власти. Закон прописује да новинар, одговорни уредник и издавач неће одговорати за штету ако је информација чијим је објављивањем повређено нечије право садржана у документу органа јавне власти.⁸

Међутим у пракси се могу појавити различита тумачења у погледу тога шта се сматра документом органа јавне власти. У следећем примеру можемо видети да се пракса нашег суда и Европског суда за људска права донекле разликује по овом питању:

Примери из судске праксе

- *Новинар је дужан да информацију прибављену на званичном брифингу МУП-а провери, јер информација објављена на брифингу МУП-а не даје довољно основа да је новинар на основу ње могао да стекне убеђење да је она истинита. (Пресуда Вишег суда у Београду 9 ПЗ 205/14 од 6.7.2016. године).*
- *Објављена информација је представљала правичан коментар на питања од јавног интереса, а не безразложан напад на углед именованих полицајаца, с обзиром да се новинар ослонио на јавно доступне материјале из истраге о поступцима службеника из јединице за сузбијање наркотика и на званично лекарско уверење којим се показује број умрлих од предозирања. (Godlevskiy protiv Rusije, 2008, Тачка 41)*

⁷ Члан 11. Правилника

⁸ Члан 116. став 1. тачка 4) Закона о јавном информисању и медијима

У сваком случају Европски суд за људска права је заузео став да у одређеним случајевима медији имају право да се позивају на службене извештаје без претходне провере њихове тачности.⁹

Благовременост информисања

*Увек ћете добити добре вести;
важно је колико ће брзо до вас стићи лоше вести.
Харви Макеј*

Као што је већ наведено, информације су роба ограниченог рока трајања. Позната је изрека да ништа није старије од јучерашњих новина. При том, што је већи интерес јавности да сазна одређену информацију, то је и већа потреба да објава такве информације буде благовремена.

Пружаоци медијске услуге су дужни да обезбеде благовремено информисање у свом програму. Ова обавеза се нарочито односи на оне информације чије објављивање са задршком може имати значајне последице. Ту се свакако ради о информацијама објављеним у интересу националне безбедности, јавне сигурности или економске добробити земље, као и ради спречавања нереда или злочина, заштите живота или здравља људи или заштите животне средине. Међутим, у обзир долази и свака друга информација чијим се благовременим објављивањем штите нечија права или слободе.¹⁰

Такође, пружаоци медијске услуге су дужни да у свом програму без одлагања и о свом трошку објаве јавно саопштење органа јавне власти хитне природе, којим се јавност обавештава о постојању угрожености живота, здравља, безбедности или имовине, али на такав начин који код јавности неће изазвати непотребну забринутост или панику.¹¹

Објективност информисања

Приликом информисања јавности пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди објективност у свом информисању. У зависности од природе информације, области друштвеног живота на који се она односи и природе програмског садржаја у којем се информација објављује, разликоваће се степен објективности који се очекује од пружаоца медијске услуге.

Међутим, овде се мора имати у виду и став Европског суда за људска права који сматра да начини објективног и уравнотеженог извештавања могу да варирају, у зависности, између осталог, од датог медија, те да није на другим субјектима да медијима намећу своје мишљење о техникама извештавања.¹² Ово из разлога што је правом на

⁹ Colombani против Француске, 2002, тачка 65.

¹⁰ Члан 6. став 1. Правилника

¹¹ Члан 6. став 2. и 3. Правилника.

¹² Bladet Tromsø и Stensaas против Норвешке, 1999, тачка 63.

слободу изражавања, осим садржине идеја и информација, заштићена и форма у којој се оне саопштавају.

У циљу објективног извештавања, нарочито је битно одвојити мишљења и коментаре од чињеничног извештавања. Наиме, немају исту тежину нити за публику исто вреде информације које представљају чињенице и информације које не морају нужно бити истините, с обзиром да представљају нечији коментар или мишљење. Иако граница између та два није увек најјаснија, у суштини за разлику од мишљења, чињенице се могу доказивати. Чињенице су дакле нешто што је истинито, тачно, што се може проверити. Мишљење се заснива на томе како се неко осећа. Међутим, и вредносни судови морају да имају неки вид чињеничне основе. Вредносни суд без чињеничне основе која би га поткрепила може бити претеран.¹³ Такође, битно је и да објављени коментари не буду увредљиве природе.

Примери из судске праксе

- *Коментари представљају информације ако по свом карактеру представљају клевету, а не мишљења као вредносне судове. (Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 58/15 од 10.12.2015. године)*

Са друге стране, улога медија као јавног чувара му омогућава и да прибегне одређеном степену претеривања, провокације и грубости. Пример за то може бити коришћење вулгарних израза у појединим изјавама што не мора нужно да значи и да су те изјаве увредљиве. Наиме, употреба вулгарних израза сама по себи није увек одлучујућа у процени да ли је одређени израз увредљиве природе. Наравно, то се не доноси на случајеве када је једина намера увредљивог израза била да увреди. Међутим, такви изрази понекад могу да буду употребљени у потпуности у стилске сврхе. Како стил представља део комуникације као облик изражавања, он је као такав заштићен заједно са садржајем израза.

Најзад, пружаоци медијских услуга су дужни да се у циљу објективног извештавања уздрже од манипулисања изјавама, саопштењима, фотографијама и другим садржајима у циљу измене њиховог основног смисла (нпр. малициозне монтаже, злонамерно скраћивање или уклањање кључних делова изјаве и сл.).¹⁴

Правило друге стране

Увек је потребно водити рачуна да се у извештавању о одређеној теми постигне уравнотежени тон. Наиме, након што се изложи становиште једне стране, публику треба информисати и о причи друге стране, јер ће у случају евентуалне повреде нечијег права, пружалац медијске услуге бити у знатно бољем положају уколико докаже да је поступао у доброј вери и у складу са начелима одговорног новинарства.

¹³ Јерусалем против Аустрије, 2001, тачка 43.

¹⁴ Члан 7. став 3. Правилника.

Дакле, уколико се у програму објављују информација у вези са којом одређено лице има оправдан интерес да се изјасни, пружалац медијске услуге је дужан да пружи могућност том лицу да одговори на објављену информацију, односно да учествује у расправи на равноправан начин.¹⁵ Ово се нарочито односи на случајеве када се износе наводи о нечијој нестручности, неморалном или незаконитом поступању или је реч о расправи која укључује сукоб мишљења. При том, треба имати у виду да овај институт нема за свој превасходни циљ да отвори даље полемике и да распирује сукобе, већ да омогући да се чује и друга страна, односно да јој се да могућност да изнесе своје чињеничне наводе.

Примери из праксе Регулатора

- *Водитељ емисије је објавио информацију у вези са којом је подносилац пријаве имао интерес да се изјасни, тако што је говорио о спору који има са подносиоцем пријаве износио тврдње о наводном нападу који је подносилац пријаве извршио на њега. Како је реч о околностима које се односе на незаконито поступање подносиоца пријаве, то је он има оправдан интерес да се изјасни о тим наводима (Решење Савета Регулатора бр. 07-1422/16-7 од 14.09.2016. године).*

Такође, није дозвољено приказивање једностраних напада на лице, нити вођење дуготрајних или понављаних кампања у вези са појединим лицем без релевантних нових података који би оправдали продужено или поновљено извештавање о истој личности, догађају или појави.¹⁶ У пракси се дешавало да до повреда ове обавезе дође услед личног уверења уредника или новинара, што је за последицу имало не само повреду правила друге стране, већ и необјективност у информисању (пружалац медијске услуге је нарочито дужан да се стара да лично уверење уредника или новинара не утиче дискриминаторски на избор теме и начин њеног представљања¹⁷).

Достојанство личности

*Кад неистину кажете преко плота, то је клевета;
кад је кажете преко организације, то је мишљење.*

Пружалац медијске услуге је дужан да поштује достојанство личности (част, углед или пијетет) и право на аутентичност лица на које се односи информација коју објављује.¹⁸

Част је скуп нематеријалних вредности које човек поседује као људско биће и као припадник одређене друштвене заједнице, док углед представља уважавање које човек има у друштвеној заједници. Пијетет представља поштовање према покојнику и његовом достојанству, како према стеченом угледу и части, тако и према посмртним остацима умрлог. За породицу покојника пијетет представља право на успомену на покојника.

¹⁵ Члан 8. став 1. Правилника.

¹⁶ Члан 8. став 2. Правилника.

¹⁷ Члан 7. став 3. Правилника.

¹⁸ Члан 26. став 1. Правилника

Право на част и углед је право на поштовање људске части и стеченог угледа, а основни видови његове повреде су увреда, која представља напад на људску част којим се изражава презир према некоме, ниподаштавања, омаловажавање или одрицање људских особина и клевета која представља изношење или проношење за другог нечег неистинитог што може шкодити његовом угледу.

Што се заштите пијетета тиче, већ смо навели да се ту ради о поштовању према покојнику и његовом достојанству. Дакле, углед преминулих се штити ради очувања успомене на покојника. У одређеним случајевима напади на углед преминулих лица могу да појачају туговање породице преминулих лица, посебно у периоду непосредно након њихове смрти. Такође, ти напади могу бити такве природе и интензитета да утичу или да чак крше право на приватни живот породице преминулог лица.

Дакле, част, углед и пијетет се могу повредити изношењем увреда и клевета. Да би једна информација објављена у медијима уопште била подобна да повреди нечију част, углед или пијетет потребно је да поседује следеће карактеристике:

а) Лезиона способност

Лезиона способност је способност одређене информације да повреди нечију част, углед или пијетет. Дакле, информација по свом значењу и карактеру мора да буде таква да неком лицу може да повреди достојанство.

б) Препознатљивост субјекта информације

Уколико се на основу изнете информације не може идентификовати одређено лице на кога се та информација односи, тада таква информација не може бити подобна да повреди достојанство. Примера ради, уколико би се у медијима изнеле оптужбе на рачун рада државне администрације, лица која раде у државној администрацији (државни службеници) не би на основу тога била овлашћена да туже за клевету, уколико нису изричито именована или се не могу идентификовати на неки други начин.

Међутим у неким случајевима и мале групе људи, попут управног одбора компаније или руководиоца организације, могу да туже за клевету, иако су они само названи групом у околности у којима је сваки од њих, чак и да није именован, разумно препознатљив онима који га познају.

в) Лична погођеност субјекта информације

Да би неком лицу било повређено људско достојанство, информација мора да буде таква да индивидуално, лично погађа то лице. Дакле, није довољно да се информација односи на неко њему блиско лице, потребно је да га лично погађа да би његово достојанство било повређено. Примера ради, родитељи не могу тврдити да је услед објављивања информације која се односи на њихово дете, њихово достојанство повређено.

Са друге стране, иако се повреда части и угледа односи само на лични или индивидуални углед, објекат заштите се проширује и на „правна лица“, то јест субјекте који имају правни статус, као што су примера ради привредна друштва, на основу којег они могу да туже или да буду тужени.

Правом на пијетет штити се успомена на преминуло лице, па су субјекти заштите у том случају блиска лица чију успомену на умрлог одређена информација вређа.

г) Непропорционалност информације

Непропорционалност значи да интерес за објављивањем лезионе информације не претеже над заштитом неког другог права. Наиме, постоје одређене ситуације када ће бити дозвољено објавити и информацију којом се задире у право на част, углед или пијетет лица и тада се може рећи да информација поседује својство пропорционалности. У таквим ситуацијама интерес за објављивањем одређене информације претеже над интересом заштите достојанства личности. То ће бити случај уколико се објављивањем одређене информације доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи.¹⁹

д) Неистинитост

За разлику од увреде која се може извршити и истинитим наводима, кључно својство информације када је реч о клевети јесте њена неистинитост. При том, са неистинитом информацијом се изједначава и непотпуна информација.

Ако је информација таква да доводи у питање нечију част и углед, тада нема обавезе субјекта информације да доказује неистинитост те информације о себи, него је на ономе ко информацију објави терет доказивања, да је она истинита. Овде се враћамо на питање новинарске пажње, односно да новинар мора сваку информацију пре објављивања да испита у погледу њене истинитости, односно тачности и то са пажњом примереном околностима.

Код овог питања је важно још једном указати на разлику која постоји између изношења чињеница и изражавања мишљења, односно вредносних судова. Наиме, истинитост је могуће доказивати само када је реч о чињеничним наводима, а не и о вредносним судовима. Због тога је медијима остављена већа слобода приликом изражавања мишљења или коментарисања одређених појава, него приликом извештавања о чињеницама. Међутим, мишљења и коментари који се у основи не могу поткрепити чињеницама или који нису оправдано засновани на таквим чињеницама могу довести до клевете.

Примери из судске праксе

¹⁹ Члан 26. став 2. Правилника

- *Вредносни судови могу да учине информацију непотпуном онда када излазе из оквира делотворне критике, а новинарску форму користе као средство за повреду права личности. (Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6267/2014 од 26.11.2014. године)*

Дакле, медији су дужни да поштују достојанство личности и да се уздрже од објављивања информација које то достојанство могу да повреду. Међутим, иако не смеју да прекораче одређене границе у погледу права других, дужност медија је ипак да саопштавају – на начин који је у складу са њиховим обавезама и одговорностима – информације и идеје о свим питањима која су од јавног интереса. Стога је медијима у одређеним ситуацијама обезбеђена већа заштита од одговорности од других лица, јер новинарске слободе обухватају и могућност прибегавању одређеном степену претеривања и провокације. Такође, слобода изражавања обухвата не само информације и идеје које се благонаклоно примају или се сматрају безопасним или неважним питањима, већ и оне које вређају, шокирају или узнемиравају државу или било који део становништва.²⁰

Већ је наведено да је дозвољено објавити информација којом се задире у право на част, углед или пијетет лица на које се она односи, уколико интерес за њено објављивање претеже над интересом заштите достојанства његове личности. Према томе, граница критичког коментара шира је када су у питању личности које се баве јавним професијама, јер се такве професије обављају у интересу јавности, а такве личности се неизбежно и свесно излажу увиду јавности, па стога морају приказати посебно висок степен толеранције. Ту се пре свега мисли на политичаре, шефове држава и влада, судије и државне службенике, али исто тако и на јавне личности, разне институције, удружења и компаније.

Наравно, не важе иста правила за све. Примера ради, границе прихватљиве критике Владе или државних органа треба да буду шире не само у односу на физичка лица, него и у односу на политичаре. Са друге стране, граница прихватљиве критике је ужа за физичка лица него за политичаре, али се и физичка лица излажу отвореној анализи уколико ступе на сцену јавне расправе и они тада морају да покажу виши степен толеранције.²¹ Такође, обим дозвољене критике зависи и од чињенице да ли се извештава о питањима везаним за јавно деловање тих лица или о питањима из њиховог приватно живота.

Међутим, једно је оправдана критика која на легитиман начин доводи у питање јавни рад одређеног лица, а друго је изношење неистина и увреда. Шире границе прихватљиве критике не значи да та лица нису заштићена од увредљивих, погрдних и клеветничких напада.

Примери из судске праксе

- *Интерес јавности је да се у медијима износе сумње, ако постоје, у законитост и дозвољеност поступака носиоца јавне власти, а како би се подстакла дискусија о одређеном проблему и на демократски начин формирало јавно мњење и скренула пажња на одређену појаву и догађај. Међутим, то не подразумева право да се континуирано, тенденциозно и малициозно могу износити неистините информације*

²⁰ Handyside против Велике Британије, 1976

²¹ Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft m.b.H. против Аустрије, тачка 39, 2005

које повређују нечију част и углед. (Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 238/16 од 21.10.2016. године)

Важно је одговорити и на питање да ли постоји одговорност новинара уколико само преноси клеветничке тврдње које је друго лице изнело. Као и код неких других питања и овде се домаћа и страна судска пракса донекле разликује.

Примери из судске праксе

- Чињеница да је при објављивању информација гласила онако како је добијена на извору, сама по себи не чини објављивање допуштеним јер преношење туђе недопуштене тврдње је исто што и изношење сопствене недопуштене тврдње (Пресуда Апелационог суда у Београду ГжЗ 21/15 од 21.10.2015. године)
- „Кажњавање новинара за помоћ у ширењу изјава других лица ... озбиљно би угрозило допринос који медији дају расправи о питањима од јавног интереса и то не би требало разматрати, осим у ситуацијама када за то постоје изразито снажни разлози.“ (Тота против Луксембурга, 2001, тачка 62.)

Као што можемо да видимо, Европски суд за људска права је по овом питању заузео другачији став, односно сматра да новинаре не треба аутоматски сматрати одговорним за понављање клеветничких тврдњи. Међутим, како клевета не представља само изношење, већ и проношење неистинитих информација које су подобне да одређеном лицу повреду част или углед, сматрамо да ће постојати одговорност пружаоца медијске услуге и у овом случају.

Право на приватност

*Тренутне фотографије и новинска предузећа
нарушавају свети простор приватног и домаћег живота;
а бројни механички уређаји прете да остваре предвиђање
"Оно што се шапуће у ормару биће проглашено са врхова кућа."*

Самјуел Д. Ворен и Луис Брандајс
„Право на приватност“, *Harvard Law Review*, децембар 1890

У претходном поглављу ближе смо размотрили питања која се односе на заштиту права на част, углед и пијетет. Право на приватност је још једно људско право о којем пружаоци медијских услуга морају да воде рачуна приликом креирања медијских садржаја.

Право на приватност је право сваке личности на заштиту своје интиме од уплива трећих лица у тај садржај. То право је често повезано са правом на достојанство личности, односно некада је тешко разграничити где се завршава једно, а где почиње друго. Наиме,

понекад је право на част и углед могуће подвести и под право на приватност, имајући у виду да се повредом части и угледа вређају лични идентитет и психички интегритет одређеног лица, а што у суштини представља мешање у његов приватни живот.

Међутим, битна разлика између ова два права је што до повреде части и угледа долази изношењем увредљивих, односно неистинитих информација (уколико се ради о клевети), док се право на приватност може повредити и изношењем истинитих информација које улазе у приватну сферу неког лица, независно од тога да ли се тим информацијама на било који начин вређа част и углед, као посебан облика права личности.

Право на приватност је једнако по тежини и статусу праву на слободу изражавања. Ова два права су често супротстављена, међутим грешка би била искључиво их посматрати у том контексту. Наиме, та два права су и међусобно зависна, јер се слободно изражавања не може остварити уколико се не ужива одређена доза приватности.

У сваком случају, уколико право на приватност и слобода изражавања дођу у колизију, потребно је наћи равнотежу у њиховој заштити. У одређеним случајевима слобода изражавања ће морати да уступне пред заштитом приватности. Међутим, таква заштита не представља повреду права на слободу изражавања, већ једноставно успостављање равнотеже између та два права, с обзиром да свако право представља и еквивалент обавезе, па је тако и право на слободу изражавања нужно ограничено заштитом права на приватност.

У том смислу, забрањено је објавити информацију из приватног живота без пристанка лица чијег се приватног живота информација тиче. Таквим информацијама нарочито се сматрају лични записи (писмо, дневник, забелешка, дигитални запис и сл.), записи лика (фотографски, цртани, филмски, видео, дигитални и сл.) или записи гласа (магнетофонски, грамофонски, дигитални и сл.).²² Дакле, основно је правило да се за објављивање информација из нечијег приватног живота мора тражити пристанак тог лица. При том, пристанак дат за једно објављивање, за одређени начин објављивања, односно за објављивање у одређеном циљу не сматра се пристанком за поновљено објављивање, за објављивање на други начин, односно за објављивање за друге циљеве.²³

Са друге стране, ни право на приватности није неограничено. Наиме, иако је свако лице, као титулар права на приватност, у начелу овлашћено да допусти појединцима или јавности да имају непосредан увид и сазнање о његовом животу, постоје ситуације када је могуће и без пристанка објавити информације из нечијег приватног живота. То ће бити случају уколико интерес јавности да се упозна са одређеним информацијама претеже у односу на интерес да се спречи њихово објављивање зарад заштите приватности.²⁴

Законом о јавном информисању и медијима прописано је када ће се сматрати да интерес јавности претеже у односу на интерес да се спречи објављивање информације из приватног живота.²⁵ Пре свега постоји интерес јавности да буде упућена у јавну сферу живота одређених лица (носиоци јавне или политичке функције, лица која су на неки начин привукла пажњу јавности). Такође, битан је разлог објављивања информације (у интересу националне безбедности, јавне сигурности или економске добробити земље, ради спречавања нереда или злочина, заштите здравља или морала, или заштите права и слобода

²² Члан 28. став 1. Правилника

²³ Члан 28. став 2. Правилника

²⁴ Члан 28. став 4. Правилника

²⁵ Члан 82. став 2. Закона о јавном информисању и медијима

других, ради упозорења на опасност, у интересу науке или образовања), али и место и начин на који је информација прибављена (запис начињен у јавној скупштинској расправи, запис с јавног скупа запис који се односи на мноштво ликова или гласова или је део пејзажа).

Дакле, по природи ствари, нечије приватне информације ће бити од интереса за јавност уколико се ради о јавној личности, односно о лицу које обавља неку јавну службу или је макар својим понашањем дало повода да се о њему извештава. Међутим и тада се мора радити о информацијама које су на неки начин значајне за јавност. Уколико се ради о питањима из приватног живота, а која ни на који начин не утичу на обављање јавних послова, већ је једина сврха њиховог објављивања да се задовољи знатижеља публике, неће се сматрати да је објављивање таквих информација од интереса за јавност, без обзира што се ради о личности која је на неки начин укључена у јавни живот. Примера ради, гласине о брачним невољама одређеног политичара или о финансијским потешкоћама неке јавне личности углавном неће представљати питања од општег јавног интереса.

Претпоставка невиности и право на правично суђење

Јавност, у начелу, има интерес да буде обавештена – и да има могућност да се информише – о кривичним поступцима, као и о стању криминалитета у друштву. Тај интерес ће се разликовати у зависности од тога ко се појављује као окривљени, околности конкретног случаја, даљег развоја догађаја током поступка и слично. Међутим, у сваком случају, приликом извештавања о наведеним околностима, важно је поштовати претпоставку невиности и право окривљеног на правично суђење.

Пружалац медијске услуге не може означити учиниоцем кривичног дела лице против кога је покренут кривични поступак или у односу на које су предузете радње које претходе кривичном поступку (нпр. хапшење, саслушање ухапшеног, задржавање осумњиченог), пре правоснажне одлуке суда којом се утврђује његова одговорност.²⁶

Претпоставка невиности дакле подразумева да се нико не сме означити учиниоцем каквог кажњивог дела односно огласити кривим или одговорним пре правоснажне одлуке суда или надлежног органа.

Међутим, наведена забрана не значи да медијима није дозвољено да објављују информације које се односе на кривичне поступке или на стање криминалитета у друштву. Напротив, постојање сумње да је одређено кривично дело извршено представља догађај од интереса за јавност, о коме би медији и требало да извештавају. Важно је само да се конкретно лице не означи учиниоцем таквог дела пре правоснажне одлуке суда, али је дозвољено навести да постоји сумња да је одређено лице учествовало у одређеним догађајима (који евентуално представљају противправно дело).

Примери из судске праксе

²⁶ Члан 29. став 1. Правилника

- *Између изјаве да је неко учинио кривично дело и тврдње да постоји основана сумња да је то учинио постоји суштинска разлика, па је претпоставка невиности, која постоји у току целог кривичног поступка до правноснажности пресуде којом се неко оглашава кривим, увек повређена када објављена информација одражава мишљење да је неко лице криво пре него што се његова кривица докаже правноснажном пресудом. (Пресуда Апелационог суда у Београду Гж 3915/13 од 27. новембра 2013. године)*
- *Информације о постојању сумње да је овде тужилац учествовао у поменутиим догађајима јесу пропорционалне, али информације да је овде тужилац (несумњиво) нарко бос и као такав члан организоване криминалне групе, нису пропорционалне. (Пресуда Вишег суда у Београду 9 ПЗ 205/14 од 6.7.2016. године)*

Примери из праксе Регулатора

- *Водитељ спорног програмског садржаја је подносиоца пријаве означио учиниоцем кривичног дела, чиме је повредио своју обавезу предвиђену чланом 50. став 1. ЗЕМ-а, која је ближе разрађена чланом 29. став 1. Правилника, будући да је тај садржај био у супротности са забраном која је изричито прописана наведеном одредбом правилника. (Решење Савета Регулатора бр. 07-1422/16-7 од 14.09.2016. године).*

Дакле, није дозвољено извештавати на начин да се јавности не остави нимало простора да сама формира властити суд да ли је лице о коме се извештава починилац или кривац у вези догађаја о којима се извештава, односно није дозвољено то лице означити учиниоцем каквог кажњивог дела, односно огласити кривим или одговорним пре правноснажне одлуке суда или другог надлежног органа.

Друго битно право о коме се мора водити рачуна приликом извештавања јесте право на правично суђење. У складу са тим, није дозвољено у току трајања кривичног поступка износити идеје, информације или мишљења којима се предвиђа исход тог поступка или којима се оцењује процесна вредност доказа, који су изведени или треба да буду изведени у том поступку, на начин на који је могуће утицати на исход кривичног поступка.²⁷

Примери из праксе Регулатора

- *У спорном програмском садржају, водитељ је износио мишљење о процесној вредности доказа који су изведени у поступку који се води по поднетој кривичној пријави, чиме је повредио своју обавезу предвиђену чланом 50. став 1. ЗЕМ-а, која је ближе разрађена чланом 30. став 1. Правилника. (Решење Савета Регулатора бр. 07-1422/16-7 од 14.09.2016. године).*

²⁷ Члан 30. став 1. Правилника

Превасходни циљ ове забране јесте да спречи да се, намерним или ненамерним, притиском на суд окривљеном ускрати право на правично и непристрасно суђење. Међутим, тиме се штити и независност, углед и непристрасност суда, а што представља предуслов за остваривање права на правично суђење.

Дакле, можемо да закључимо да су медији слободни да објављују информације у вези са кривичним поступком. Ту се пре свега мисли на информације које су изнете на главном претресу или које су садржане у неком документу органа јавне власти, а које су прибављене на законит начин. Са тим у вези стоји и обавеза судске власти, тужилаштва и полицијских служби да медијима пружају само потврђене информације и оне које се заснивају на разумним претпоставкама. Даље, приликом таквог извештавања важно је поштовати претпоставку невиности. Са друге стране, није дозвољено извештавати на такав начин којим ће се вршити притисак на суд, било тако што ће се предвиђати исход поступка, коментарисати изведени докази, вршити оцена рада суда и слично.

ТВ БИЗНИС У СКЛОПУ МИНИМАЛНИХ ТЕХНИЧКИХ И ОРГАНИЗАЦИОНИХ УСЛОВА

Ненад Јанковић, генерални секретар

Важне су три ствари:

- А. може ли трансмисиони систем да допре до довољног броја људи да креира профитабилно тржиште?
- В. може ли станица да понуди шему програма која је довољно привлачна за критичну масу гледалаца?
- С. може ли станица затим да убеди довољан број рекламера и спонзора да купе довољно времена да би произвели разумни профит?

Мисија

Свака станица би требало да има неку врсту мисије која описује главне циљеве компаније, на једноставан начин. Мисија треба да буде јасна, разумљива, свим вођама тима, менаџерима и особљу. (На пример: МАГ телевизија постоји да би обезбедила стимулишући канал вести и забавни програм за два милиона становника Београда и околног региона и да то учини са задовољавајућим профитом).

Бизнис план

Свака станица би требало да оперише према унапред одлученом бизнис плану, базираном на стварним потребама и трошковима програмске шеме, трошковима емитовања програма и стандардне трошкове. Бизнис план би требало такође да укључи детаљно предвиђање прихода и фондова, које компанија може да оствари. Очигледно ова предвиђања би требало да обезбеде да приходи надилазе трошкове и она се морају користити, као важно средство у управљању бизнисом.

Буџет и финансијске контроле

У компликованој и конкурентној индустрији као што је ТВ, од суштинске је важности за све компаније, да уведу систем планирања, буџетирања и контроле. Све активности, укључујући програме, требало би да се буџетирају унапред и контролишу на месечном нивоу. Све предложене инвестиције укључујући нове куповине и производњу програма, требало би да се анализирају пажљиво по комерцијалној вредности, пре прихватања. Сви трошкови, укључујући трошкове особља, требало би да се држе под пажњом и контролом и да ограниче стриктно на провизију људи, извора и набавке који су неопходни за тај бизнис.

Нивои финансијске контроле треба да буду усаглашени и строго праћени. Продуцентима и менаџерима одељења треба да се да пуна одговорност и овлашћења за њихове сопствене буџете, а наравно они морају бити одговорни за те буџете. Свим финансијским активностима мора да управља квалификовани финансијски директор (књиговођа) и о њима мора да извештава и даје редовне прегледе.

Програми и шема

Станица мора да служи националној, регионалној или локалној публици, или може да циља на ужу групацију (на филмске фанове, бизнис заједница, предшколска деца или љубитељи спорта), али у сваком случају мора пажљиво да анализира која врста програма ће се показати најпривлачнијом њеној циљаној публици.

У случају локалне или регионалне станице шемација ће морати да нађе јединствену тачку продаје да би убедио гледаоце да се укључе на тај канал као свој први избор. У многим случајевима, та тачка ће бити вести, локални информативни програми, локални људи и догађаји. Ови програми можда ће морати да се такмиче са стотинама других канала доступних преко сателита или кабла, и стога морају да постигну високе садржаје и стандарде квалитета. Гледаоци неће имати милости због саме чињенице да су то локални програми. Биће потребно да буду атрактивни и нови и да приказују теме и личности на локалним језицима. Шема мора да се пажљиво планира да би изашла у сусрет потребама њене циљне групе (публике), да би приказала програме када су гледаоци пред екранима, да би објавили детаље у правом тренутку и да би дали оделењу продаје довољно времена да прода комерцијално време и спонзорство које ће га пратити.

Клијентима и спонзорима се не сме дозволити да утичу на садржај или на шему. Шема може да буде планирана годину или више унапред да омогући специјалним догађајима, као што су избори или важни догађаји, који, с једне стране, могу да додају огромне трошкове, али, с друге стране, обезбеде повољну прилику за комерцијалну продају високог нивоа. Купљени програми могу да буду јефтинији него сопствена продукција, а шемације би увек требало да размене или копродуцирају са неконкурентским кућама у окружењу.

Презентација и континуитет

Шема мора да буде представљена гледаоцима на топао и пријатељски начин, са прецизним тајмингом и јасном информацијом шта ће се догодити на екрану. Све рупе у програму створене различитим трајањем емисија морају бити попуњене промоима, новим билтенима и специјалним објашњенима. Не би требало дозволити никакве драматичне промене у штампаној шеми која се објављује у новинама (без доброг разлога).

Куповина програма

Веома мали број станица би се одлучио да изађе у етар са програмима које сами производе. Скоро све оне морају стога да купе права за неке од програма који су на некој од многих тржница широм света. Распон избора може бити ограничен.

Због доминације продуцената у САД, Великој Британији и Аустралији, многи су на енглеском, али како ТВ свет постаје све мањи емисије на другим језицима почињу да се укључују. Емисије на страном језику захтевају синхронизање на локални језик (скуп и болан процес ако се добро обавља) или ће бар захтевати титлове. Алтернативно, власници емисија могу да се припреме да продају формат под условом да су се стекли услови, а ово такође може да буде корисна идеја. Анимације и цртаћи намењени можда дечијим забавним или образовним програмима су популарни избори за реформирање за локалну употребу. Међународна тржишта су осетљива, нарочито са тачке гледишта купца, а специјално знање је скоро суштинско.

Продукција програма

Типична продукција ТВ станица су трејлери, промоције и обавештења, који су од виталног значаја као средства за одржавање сталног контакта са гледаоцима. Шема која обећава да прикаже одређене програме у одређена времена је врста уговора са гледаоцем који мора бити стриктно поштована и стога станица мора да користи екран да би створила глад за својим програмима, да стално подсећа гледаоца на своје долазеће атракције и да маркетира своје производе и услуге својих рекламера и сервиса.

Свака станица ће стога морати да обезбеди добре изворе и људе за своје презентационо одељење и за производњу реклама.

У многим случајевима следеће опредељење ће бити за производњу вести и емисија о текућим догађајима. Некада давно скупљање вести се сматрало за веома скупу активност али захваљујући компјутерској техници сада је много економичније. Исправно организоване и планиране вести су прилично често високо ефективни начин привлачења и стварања широке и одане публике.

Одељење вести би требало брзо да постане радионица за тренинг за особље и жив извор за програмске идеје. Требало би да произведе здраву основу талената, личности на којима би требало да заснива ширење станице. Производ вести је високо специјализован посао и захтева пажљиво разматрање и контролу, ако жели да постигне поштовање и поверење публике. Вест мора да буде независна, фер, тачна и непристрасна и занимљива.

Остале продукције

Станица може да се одлучи, сконцентрише, на производњу других типова програма и, опет, они ће захтевати људе са специфичним вештинама и талентима. Наравно они би морали да се докажу у смислу бизнис плана те станице.

Продаја и маркетинг

За разлику од многих произвођача продуката, телевизија је необична у томе што не продаје оно што прави – она продаје мале делове између програма, познате као комерцијалне паузе (блокови реклама). У грубој али ефективној америчкој изреци „ТВ продаје очи (очне лопте)“.

У ствари шема представља још један уговор са спонзорима, рекламерима. То је обавеза станице да показује рекламе и поруке спонзора у одређено време упоредо са најављеним програмима.

Значи база продајне стратегије, у свакој ТВ станици, је да убеди потенцијалне рекламере да гледаоци програма или серије, представљају високи број потенцијалних потрошача њихових производа или услуга.

Ови бројеви – гледаност, су зато витални показатељи високог потенцијала станице. Док су ти бројеви у глобалу важни, разбијање гледаности на мање социоекономске групе је исто толико важно. Да ли је спонзор заинтересован за мушкарце, жене или децу. Да ли га више интересују, домаћице, млади људи од 20-25, или сениори од 60-65 годна? Купци кола? Купци моде? Купци хране?

Станице су зато потребне добре, кредибилне анализе њихових рејтинга да би привукли рекламере и спонзоре.

Опет, понављамо, ово поље захтева специјалисту са вештинама на високом нивоу и искуством које свака станица кроз тежак рад мора да досегне.

Функција генералног менаџмента

Техничке Операције

Постоје две кључне функције на које би станица морала да припази да би сачувала свој успех:

1. мора да је у стању да емитује свој сигнал широм зоне опсега, без прекида и
2. мора да је у стању да прави (продуцира) неопходне програме без прекида.

То значи да ове операције морају бити засноване на квалитетној опреми, правилно одржаваној и надгледаној од стране стручног особља. За емитовање, као и за продукцију, ово значи висококвалификовани инжењери и стручњаци информативне технологије.

Штампа, односи с јавношћу, оглашавање

Ове функције су често подцењене, код традиционалних емитера као и код новооснованих компанија, али би требало да буду главни део извршног плана. Није довољно само продуцирати и емитовати добре програме – веома је важно постарати се да је порука достављена највећем броју гледалаца и рекламера. На пример: Најава програма у новинама и магацинима је важна, просто да се каже јавности шта је доступно и када.

Добро оглашавање је витално за креирање и ојачавање бренд имиџа (заштитног знака) станице, што подиже јавно разумевање о станици и њеним програмима и привлачи дугогодишњу верност, лојалност, публице.

Људски односи

Телевизија можда више од свих других индустрија, дубоко зависи од људи које упошљава. Многи ће бити креативни и вољни – и самим тиме не баш лаки за сарадњу. Међутим, ипак ће сваки увиђавни директор дати све од себе за добробит свог особља.

Добри услови – а не само врхунске плате, добри проспекти и добра унутрашња комуникација, омогућавају станици да привуче и задржи добре људе.

Одсек људских релација ће бити свестан важности људи који имају директан контакт са јавношћу – од портира до обезбеђења, секретарице и тако даље. Они могу да сачувају, побољшају или сруше углед компаније.

Све компаније морају да уважавају своје запослене. Сви запослени морају да се осећају поштованим.

Њима свима треба:

- Чисти објективни, задаци
- Добро вођство
- Одлични тимови
- Одличне комуникације
- Добра структура
- Добра организација
- И добра срећа.

APPENDIX

На основу чл. 60, 63. и 71. Закона о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14),

Савет Регулаторног тела за електронске медије, на седници одржаној дана 4. марта 2015. године, донео је

ПРАВИЛНИК О ЗАШТИТИ ПРАВА МАЛОЛЕТНИКА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет правилника

Члан 1.

Овим правилником ближе се уређује начин испуњавања обавеза Регулаторног тела за електронске медије (у даљем тексту: Регулатор) и пружалаца медијских услуга у вези са начином објављивања (емитовања) програмских садржаја који могу нашкодити физичком, менталном или моралном развоју малолетника (у даљем тексту: развој малолетника), у вези са учешћем малолетника у програму и објављивањем информација које се непосредно или посредно односе на малолетника, као и у погледу обавештавања о притужбама због непоштовања правила о заштити малолетника и давања мишљења о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника.

Значење израза у овом правилнику

Члан 2.

Изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) **малолетник** је лице које није навршило 18. годину живота;
- 2) **посебно осетљив малолетник** је малолетник који има озбиљне душевене проблеме или се пак налази у осетљивој животној ситуацији (нпр. жртва породичног, сексуалног, вршњачког или другог облика насиља, душевно обољење, извршење кривичног дела, покушај самоубиства, бављење проституцијом, злоупотреба алкохола или опојних дрога, чији родитељи се налазе у затвору или су га напустили и сл.);
- 3) **приказивањем** се сматра свако отворено или прикривено, појединачно или вишеструко приказивање, представљање, појављивање или описивање, које се врши путем звука или путем покретне или непокретне слике са или без звука;

4) **категоризацијом програмског садржаја** сматра се сврставање одређеног програмског садржаја у једну од категорија предвиђених овим правилником, с обзиром на његову (не)подесност за одређени узраст малолетника или за све малолетнике;

5) **фикцијским програмским садржајем** сматра се садржај у коме се приказују измишљени догађаји, појаве или личности или стварни догађаји, појаве или личности, али који су реконструисани путем одговарајућег уметничког поступка (нпр. биографије, садржаји засновани на истинитим догађајима). У фикцијске програмске садржаје спадају кинематографски филмови, телевизијски филмови, ТВ драме, ТВ серије и серијали, радијске драме, анимирани филмови и сл.;

6) **нефикцијским програмским садржајем** сматра се садржај у коме се приказују догађаји, појаве или личности које гледаоци, односно слушаоци примају (прихватају, перципирају) као стварне, односно праве (нпр. образовни, документарни или ријалити програмски садржаји, talk show садржаји, квизови и сл.);

7) **порнографијом** се сматра експлицитно приказивање полног органа или полног чина без нарочитог програмског и уметничког оправдања;

8) **еротским програмским садржајем** се сматра садржај у коме се приказују нага људска тела у полном чину или сама нага тела, без експлицитних сцена полног чина (пенетрације, оралног секса, мастурбације и сл.) или полног органа, али у контексту реализације сексуалне активности;

9) **ријалити програмски садржај** је садржај који претежно у циљу забаве приказује, у природном или вештачки створеном окружењу (нпр. вештачки створена заједница људи на ограниченом физичком простору), на који начин се један или више учесника понаша у унапред предвиђеним, спонтано или на други начин насталим конкретним животним ситуацијама (нпр. суживот у одређеној заједници људи, међусобна комуникација, рад, доколица, решавање одређених задатах или неподвижених конкретних животних проблема и сл.) у одређеном временском периоду, а у којем учесници, по правилу, учествују ради прибављања одређене имовинске или неимовинске користи;

10) **дечији програмски садржај** је садржај који је према својој форми, садржају, функцији и времену емитовања искључиво намењен малолетницима млађим од 12 година (у даљем тексту: дечији програм);

11) **програмски садржај намењен малолетницима** је садржај који је према својој форми, садржају, функцији и времену емитовања искључиво намењен малолетницима који имају 12 година или су старији;

12) **насиљем** се сматра понашање које подразумева примену силе или претње ради наношења повреде или угрожавања другог лица, другог живог бића или ствари (физичко, вербално, психичко или сексуално насиље);

13) **тешким насиљем** се сматра понашање код кога се применом силе жртва лишава живота или јој се наносе тешке повреде или се код ње изазива озбиљна патња (нпр. сурово, нечовечно поступање, сакаћење живе особе или леша, садистички поступци), као и које за последицу има велики број жртава или велика материјална разарања;

14) **сексуалним насиљем** сматра се понашање којим се уз примену силе или претње друго лице, противно његовој вољи, принуђава на полни однос или му се додирују интимни делови тела;

15) приказивањем **сексуалности** сматра се приказивање додиривања интимних делова тела у циљу побуђивања полног нагона или приказивање полног односа;

16) **заstraшујућим сценама** сматрају се садржаји који код гледалаца, односно слушаалаца могу изазвати осећање шока, страха, узнемирености или гађења;

17) **штетна супстанца** је супстанца чија злоупотреба, због њеног састава или других својстава, може бити штетна или опасна;

18) **опасним понашањем** сматра се понашање којим онај који га предузима доводи у опасност себе или друге, а које малолетник може лако подражавати (нпр. изазивање пожара на начин који малолетник може подражавати, неопрезно руковање опасним оруђем које је доступно малолетнику, небезбедно руковање моторним возилом и сл.);

19) **дискриминаторским поступањем** се сматра свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање, односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе као и на чланове њихових породица, или њима блиска лица, на отворен или прикривен начин, а које се заснива на њиховим стварним или претпостављеним личним својствима (нпр. раса, боја коже, држављанство, национална припадности или етничко порекло, језик, верско или политичко убеђење, пол, родни идентитет, сексуална оријентација, имовно стање, генетске особености, здравствено стање, инвалидитет, брачни и породични статус, осуђиваност, старосно доба, изглед и др.);

20) **непристојним понашањем** се сматра понашање, укључујући и говор, које је неприхватљиво у контексту просечног гледаоца или слушаоца (нпр. псовање, непристојна гестикулација или мимика и сл.).

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значење утврђено законом којим се уређују електронски медији.

Опште обавезе

Члан 3.

Пружалац медијске услуге је дужан да предузме све неопходне мере како његов програмски садржај не би нашкодио развоју малолетника, имајући при том у виду да малолетници уживају право на већи степен заштите слободног развоја личности него пунолетна лица.

Пружалац медијске услуге руководи се најбољим интересом малолетника приликом категоризације програмских садржаја, приликом учешћа малолетника у програмском садржају, као и приликом објављивања информације која се непосредно или посредно односи на малолетника и његов приватан и породичан живот.

II. НАЧИН ОБЈАВЉИВАЊА ПРОГРАМСКИХ САДРЖАЈА КОЈИ МОГУ НАШКОДИТИ РАЗВОЈУ МАЛОЛЕТНИКА

1. Програмски садржаји који могу тешко нашкодити развоју малолетника

Члан 4.

Забрањено је приказивање:

- 1) порнографије;

- 2) бруталног насиља, без нарочитог програмског и уметничког оправдања;
- 3) и других програмских садржаја који могу тешко да нашкоде физичком, менталном или моралном развоју малолетника.

Изузетно од става 1. овог члана, порнографија може бити доступна јавности само ако се објављује као део заштићене услуге (медијска услуга са условним приступом), којој се приступа путем личног идентификационог броја (енг. Personal Identification Number – PIN) или другог сличног система условног приступа.

Током целог трајања програмског садржаја из става 2. овог члана у горњем углу екрана емитује се графичка ознака у виду круга црвене боје у коме је у белој боји исписано „18+“, а која заузима 1/32 екрана.

Ако се програмски садржај из става 2. овог члана објављује као део нелинеарне медијске услуге са условним приступом, он се одваја од осталих програмских садржаја тако што се смешта у посебан део каталога програма и обележава постављањем графичке ознаке из става 3. овог члана у каталогу програма, с тим да таква ознака мора бити присутна и током целог трајања тог програмског садржаја.

Примерак графичке ознаке из става 3. овог члана одштампан је уз овај правилник као Прилог 1, чини његов саставни део и објављује се на Интернет страници Регулатора.

2. Програмски садржаји који могу нашкодити развоју малолетника

Опште обавезе

Члан 5.

Пружалац медијске услуге дужан је да програмски садржај који може нашкодити развоју малолетника јасно означити на начин уређен овим правилником и не сме га објавити у време кад се основано може очекивати да га малолетници прате, имајући у виду уобичајени распоред њихових активности.

Изузетно, ако пружалац медијске услуге програмски садржај који може нашкодити развоју малолетника пружа као заштићену услугу са условним приступом, може га објавити у време из става 1. овог члана, али је и тада дужан да га јасно означити на начин уређен овим правилником.

Обавеза категоризације програмских садржаја

Члан 6.

Пружалац медијске услуге категоризује сваки програмски садржај који може нашкодити развоју малолетника.

Изузетно од става 1. овог члана, пружалац медијске услуге није дужан да категоризује вести и програме актуелности, док спортски програм категоризује само у случају који је предвиђен овим правилником.

Ако се у емисији вести или програму актуелности емитује садржај који може нашкодити развоју малолетника (нпр. последице насиља, трагичног догађаја или природних катастрофа), он мора бити непосредно пре његовог емитовања јасно најављен одговарајућим усменим или писаним упозорењем.

Категорије програмских садржаја

Члан 7.

Пружалац медијске услуге категоризује програмске садржаје који могу нашкодити развоју малолетника у следеће категорије:

- 1) програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 12 година;
- 2) програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 16 година;
- 3) програмски садржај неподесан за особе млађе од 18 година.

Време емитовања категорисаних програмских садржаја у линеарним медијским услугама

Члан 8.

Програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 12 година може се емитовати само у време када се објективно може очекивати да они прате програм уз присуство родитеља, имајући у виду уобичајен распоред њихових активности (нпр. време поласка у школу, радни или нерадни дан, школски распуст, уобичејено радно време и др.).

Програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 16 година може се емитовати само у периоду од 22:00 до 06:00 сати.

Програмски садржај неподесан за особе млађе од 18 година може се емитовати само у периоду од 23:00 до 06:00 сати.

Временска ограничења из ст. 1, 2. и 3. овог члана односе се како на премијерно, тако и на поновљено (репризно) емитовање одређеног програмског садржаја.

Програмски садржај из ст. 1, 2. или 3. овог члана може се емитовати без временског ограничења, ако је део заштићене услуге (медијска услуга са условним приступом), којој се приступа путем личног идентификационог броја (енг. Personal Identification Number – PIN) или другог сличног система условног приступа.

Време доступности категорисаних програмских садржаја у нелинеарним медијским услугама

Члан 9.

Програмски садржаји из члана 7. тач. 1) и 2) овог правилника могу бити без временског ограничења доступни јавности у оквиру нелинеарних медијских услуга.

Програмски садржај из члана 7. тачка 3) овог правилника може бити у оквиру нелинеарних медијских услуга доступан јавности само у периоду од 23:00 до 06:00 сати, осим ако је део заштићене услуге (медијска услуга са условним приступом), којој се приступа путем личног идентификационог броја (енг. Personal Identification Number – PIN) или другог сличног система условног приступа, када може бити доступан без временског ограничења.

Начин означавања категорисаних програмских садржаја у линеарним медијским услугама

Члан 10.

Пружалац медијске услуге означава програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 12 година посредством текстуалног и усменог обавештења: „Програм који следи није прикладан за особе млађе од 12 година.“ и графичке ознаке у виду круга зелене боје у коме је у белој боји исписан број 12.

Пружалац медијске услуге означава програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 16 година посредством текстуалног и усменог обавештења: „Програм који следи није прикладан за особе млађе од 16 година.“ и графичке ознаке у виду круга жуте боје у коме је у црној боји исписан број 16.

Пружалац медијске услуге означава програмски садржај неподесан за особе млађе од 18 година посредством текстуалног и усменог обавештења: „Програм који следи није прикладан за особе млађе од 18 година.“ и графичке ознаке у виду круга црвене боје у коме је у белој боји исписан број 18.

Текстуално и усмено обавештење из ст. 1, 2. и 3. овог члана емитује се непосредно пре почетка категорисаног програмског садржаја.

Графичка ознака из ст. 1, 2. и 3. овог члана емитује се у горњем углу екрана током целог трајања категорисаног садржаја и заузима 1/32 екрана.

Ако се категорисани програмски садржај емитује у оквиру радијског програма, означава се путем усменог обавештења из ст. 1, 2. и 3. овог члана, које се емитује непосредно пре емитовања тог програмског садржаја и након сваког прекида његовог емитовања.

Примерци графичких ознака из ст. 1, 2. и 3. овог члана одштампани су уз овај правилник као Прилози 2, 3. и 4, чине његов саставни део и објављују се на Интернет страници Регулатора.

*Начин означавања категорисаних програмских садржаја
у нелинеарним медијским услугама*

Члан 11.

Пружалац нелинеарне медијске услуге означава категорисани програмски садржај тако што у каталогу програма поставља графичку ознаку из одредбе члана 10. ст. 1, 2. и 3. овог правилника, с тим да из начина њеног постављања мора јасно проистицати на који се програмски садржај она односи.

*Најава категорисаних програмских
садржаја*

Члан 12.

Категорисани програмски садржај може се најављивати само у временском периоду у коме је дозвољено његово емитовање.

Ако се категорисани програмски садржај најављује посредством емитовања кратких инсерата из тог садржаја (тзв. промо садржаји):

- 1) у телевизијском програму се током целог трајања најаве емитује графичка ознака из члана 10. ст. 1, 2. и 3. овог правилника;
- 2) у радијском програму таквој најави претходи усмено обавештење из члана 10. ст. 1, 2. и 3. овог правилника.

*Мерила за категоризацију програмских
садржаја*

Члан 13.

Пружалац медијске услуге оцењује да ли је неопходно категоризивати одређени програмски садржај, тако што узима у обзир да ли се у њему приказују следећи потенцијално штетни садржаји:

- 1) насиље и његове последице;
- 2) сексуално насиље;
- 3) наго људско тело;
- 4) сексуалност;
- 5) застрашујуће сцене;
- 6) пушење и злоупотреба опојних дрога, алкохола и других штетних супстанци;
- 7) опасно понашање;

- 8) дискриминаторско поступање;
- 9) непристојно понашање.

Приликом оцене да ли је неопходно категоризовати одређени програмски садржај пружалац медијске услуге узима у обзир и у ком контексту се приказују потенцијално штетни садржаји из става 1. тач. 1) – 9) овог члана:

1) циљ или природа програмског садржаја у коме се приказује потенцијално штетни садржај (нпр. ако се потенцијално штетни садржај приказује у образовном, историјском или комичном контексту, то, по правилу, доводи до блаже категоризације програмског садржаја);

2) природа садржаја медијске услуге у којој се објављује одређени програмски садржај (нпр. медијска услуга специјализована за дечије програмске садржаје);

3) да ли је реч о фикцијском или нефикцијском програмском садржају (нпр. нефикцијски програмски садржај у коме се приказује насиље, по правилу, строжије се категоризује);

4) степен реалистичности приказивања потенцијално штетних садржаја (нпр. ако је радња смештена у свет фантазије и насиље се догађа између натприродних бића, то, по правилу, доводи до блаже категоризације програмског садржаја; напротив, ако је радња смештена у окружење које је блиско малолетнику, као што су породица и школа, присуство насиља, по правилу, доводи до строжије категоризације);

5) број, дужина, учесталост, интензитет (у којој мери постоји аудитивна, визуелна или вербална наглашеност) и детаљност приказивања потенцијално штетних садржаја (нпр. детаљно и интензивно приказивање телесних повреда, крви или других сцена које могу код гледаоца изазвати осећање нелагодности, страха, узнемирености или гађења, доводи, по правилу, до строжије категоризације програмског садржаја);

6) очекивано дејство које ће програмски садржај имати на гледаоце или слушаоце, а нарочито у каквом окружењу, односно атмосфери се потенцијално штетни садржаји приказују (нпр. ако се тешке последице насиља или сексуалност приказују у мрачном друштвеном окружењу, односно атмосфери, програмски садржај се, по правилу, строжије категоризује);

7) какав став је у програмском садржају заузет према насиљу, злоупотреби штетних супстанци, опасном понашању или дискриминаторском поступању (нпр. ако је према насилном понашању заузет критички став, то доводи, по правилу, до блаже категоризације програма);

8) време производње програмског садржаја (нпр. понашање које се данас може сматрати неприхватљивим, блаже ће се ценити ако је приказано у програмском садржају који је произведен у време када је оно било прихватљиво).

Пружалац медијске услуге категоризује програмски садржај који може нашкодити развоју малолетника применом мерила из ст. 1. и 2. овог члана, након оцене испуњености сваког мерила посебно и свих мерила заједно.

*Програмски садржаји неподесни за малолетнике
млађе од 12 година*

Члан 14.

Програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 12 година одликује се повременим, умерено дугачким, умерено интезивним и умерено детаљним приказивањем садржаја из члана 13. став 1. тач. 1) – 9) овог правилника, који с обзиром на контекст у коме се приказују нису неподесни за малолетнике који имају 12 или више година, те он има следећа обележја:

1) повремено приказивање умереног насиља и његових последица, док се тешко насиље и његове последице могу приказивати кратко и без детаља. Изузетно, кратко и ретко приказивање сцена које садрже детаљно приказивање тешког насиља и његових последица може бити присутно у програмском садржају ако је то оправдано његовим образовним циљем;

2) сексуално насиље не сме бити приказано, али самим током радње може бити наговештено да се оно одиграло;

3) наго људско тело може бити приказано, али не у контексту сексуалности;

4) сексуалност може бити приказана повремено и дискретно;

5) застрашујуће сцене морају се умерено приказивати, с тим да оне не смеју бити учестале и посебно наглашене;

6) приказивање пушења и злоупотребе опојних дрога, алкохола и других штетних супстанци не сме бити учестало, нити значај и дејства њихове злоупотребе смеју бити приказани као забавни или мање битни него што јесу у стварном животу;

7) опасно понашање не сме бити детаљно приказано, нити према таквом понашању у програмском садржају као целини сме бити изражен позитиван став;

8) дискриминаторско поступање не сме бити приказано уз позитиван став према таквом поступању, нити га је дозвољено приказивати ако је оно предузето уз вршење насиља;

9) умерено непристојно понашање је дозвољено, али не сме бити учестало, нити може представљати начин комуникације (нпр. псовка која прати изражавање као поштапалица), док веома непристојно понашање може бити присутно само кратко, али никако ако се оно користи у виду акта агресије, односно да би се неко увредио.

*Програмски садржаји неподесни за малолетнике
млађе од 16 година*

Члан 15.

Програмски садржај неподесан за малолетнике млађе од 16 година одликује се учесталим, дугачким, интезивним и детаљним приказивањем садржаја из члана 13. став 1. тач. 1) – 9) овог правилника, који с обзиром на контекст у коме се приказују нису неподесни за малолетнике који имају 16 или више година, те он има следећа обележја:

- 1) тешко насиље и његове последице могу бити детаљно приказани, али програмски садржај не сме бити нарочито усмерен на сцене у којима се они детаљно приказују;
- 2) сексуално насиље може бити само дискретно приказано, без нарочите усмерности на детаље таквог понашања и патњу жртве;
- 3) не постоје ограничења у погледу приказивања наог људског тела, ако се оно не приказује у контексту сексуалности, док приказивање у том контексту не сме бити детаљно;
- 4) сексуалност може бити учестало приказана, али без приказивања детаља, осим ако се оно приказује у циљу образовања о сексуалности и људском здрављу;
- 5) застрашујуће сцене могу бити учестало и интезивно приказане, али само ако такве сцене нису последица садистичког или сексуалног понашања;
- 6) пушење и злоупотреба опојне дроге, алкохола или другог штетног средства могу бити учестало приказани, али у програмском садржају као целини не сме бити изражен позитиван став према таквом понашању;
- 7) опасно понашање сме бити детаљно приказано, али програмски садржај не сме бити нарочито усмерен на сцене у којима се такво понашање детаљно приказује, нити према таквом понашању у програмском садржају као целини сме бити изражен позитиван став;
- 8) дискриминаторско поступање може бити приказано и када је предузето уз вршење насиља, али у програмском садржају као целини према таквом поступању мора бити заузет негативан став;
- 9) веома непристојно понашање може бити учестало, док најтежи облици непристојног понашања могу бити само кратко приказани, али никада ако се оно користи као акт агресије, односно да би се неко увредио.

Програмски садржаји неподесни за особе млађе од 18 година

Члан 16.

Програмски садржај неподесан за особе млађе од 18 година одликује се веома учесталим, веома дугачким, веома интезивним и веома детаљним приказивањем садржаја из члана 13. став 1. тач. 1) – 9) овог правилника, те он има следећа обележја:

- 1) нарочита усмереност на детаљно приказивање тешког насиља и његових застрашујућих последица;
- 2) приказивање сексуалног насиља, уз нарочиту усмерност на детаље таквог понашања и патњу жртве;
- 3) детаљно приказивање сексуалности, под условом да примарна намена програмског садржаја није побуђивање сексуалног узбуђења;
- 4) приказивање еротских садржаја;
- 5) веома детаљно и веома интезивно присуство застрашујућих сцена;
- 6) детаљно приказивање злоупотребе опојних дрога, алкохола или других штетних супстанци, иако у програмском садржају као целини није изражен негативан став према таквом понашању;
- 7) детаљно приказивање опасног понашања, иако у програмском садржају као целини није изражен негативан став према таквом понашању;
- 8) детаљно приказивање дискриминаторског понашања, иако у програмском садржају као целини није изражен негативан став према таквом понашању.

9) приказивање најгрубљег непристојног понашања, чак и када се користи у виду акта агресије, односно да би се неко увредио.

У категорију програмског садржаја неподесног за особе млађе од 18 година не могу се сврстати садржаји чије је објављивање законом забрањено, а нарочито:

1) садржај који истиче и подржава насиље, понашање које је законом предвиђено као кривично дело, прекршај или привредни преступ, или злоупотребу опојних дрога, као и ако злоупотребљава лаковерност гледалаца или слушалаца, у смислу одредбе члана 47. став 1. тачка 4) Закона о електронским медијима;

2) садржај којим се не поштује достојанство личности или друго људско право, а нарочито ако приказује понижавајуће поступање, сцене насиља и мучења, осим када за то постоји програмско и уметничко оправдање, у смислу одредбе члана 50. став 2. Закона о електронским медијима;

3) садржај који садржи информације којима се подстиче, на отворен или прикривен начин, дискриминација, мржња или насиље због расе, боје коже, предака, држављанства, националне припадности, језика, верских или политичких убеђења, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, имовног стања, рођења, генетских особености, здравственог стања, инвалидитета, брачног и породичног статуса, осуђиваности, старосне доби, изгледа, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама и других стварних, односно претпостављених личних својстава, у смислу члана 51. Закона о електронским медијима;

4) садржај који подстиче на акт непосредног рушења уставног поретка или на акт непосредног насиља према лицу или групи на основу расе, националне припадности, политичке припадности, вероисповести, сексуалне опредељености, инвалидитета или другог личног својства, у смислу члана 59. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, бр. 83/14);

5) садржај ради чије производње је животиња убијена, злостављана или подстицана на агресивност и противприродно понашање, у смислу одредбе члана 7. став 1. тачка 24) Закона о добробити животиња („Службени гласник РС“ бр. 41/09);

6) садржај који пропагира или рекламира проституцију, у смислу члана 184. став 1. Кривичног законика („Службени гласник РС“, бр. 85/05, 88/05, 107/05, 72/09, 111/09, 121/12 и 104/13);

7) порнографски садржај настао искоришћавањем малолетног лица, у смислу члана 185. став 4. Кривичног законика;

8) садржај којим се позива да се силом промени уставно уређење Републике Србије, у смислу члана 309. став 1. Кривичног законика;

9) садржај којим се позива на агресиван рат, у смислу члана 386. став 1. Кривичног законика.

*Посебне одредбе у вези са емитовањем
ријалити програмских садржаја*

Члан 17.

Ријалити програмски садржај се сматра неподесним за малолетнике млађе од 16 година, ако се у њему приказује непристојно понашање које се не користи као акт агресије, односно да би се неко увредио или се приказује конзумирање алкохолних пића, осим ако је оно изостављено из снимка или потпуно прикривено употребом високофреквентног тона (бипс), замагљења слике или на други сличан начин.

Ријалити програмски садржај се сматра неподесним за особе млађе од 18 година, ако се у њему приказује насиље, непристојно изражавање предузето као акт агресије, односно у циљу вређања, пушење, неумерено конзумирање алкохолних пића или наго људско тело.

У ријалити програмском садржају не могу се приказивати тешко насиље, сексуалност, злоупотреба опојних дрога, као и понашање које представља говор мржње или којим се вређа људско достојанство или друго људско право.

Ако у току ријалити програмског садржаја који се емитује директно (уживо) дође до ескалације насиља или непристојног понашања предузетог у циљу вређања, пружалац медијске услуге је дужан да одмах прекине његово емитовање, ако не може на други начин да избегне приказивање таквог понашања (нпр. искључење тона, промена кадра и сл.).

Посебне одредбе у вези са емитовањем спортских програмских садржаја

Члан 18.

Спортски програмски садржаји се не категоризују.

Изузетно од става 1. овог члана, пренос или снимак екстремног борилачког спорта (нпр. мешовите борилачке вештине – eng. Mixed Martial Arts (ММА) и сл.), који може садржати приказивање тешког насиља, категоризује се као неподесан за малолетнике млађе од 16 година.

Ако у току преноса спортског догађаја дође до физичког обрачуна у публици или међу учесницима догађаја, нереди или неовлашћеног уласка на спортски терен, пружалац медијске услуге их може у току преноса приказати само ако је дошло до ремећења тока спортског догађаја (нпр. привремени прекид утакмице), и то у мери у којој је то неопходно да би гледалац био упознат са разлозима који су утицали на редован ток спортског догађаја.

Ограничење из става 3. овог члана не утиче на приказивање физичког обрачуна, нереди или неовлашћеног уласка на терен у информативном програму.

Посебне одредбе о емитовању програмских садржаја који се односе на самоубиство

Члан 19.

Програмски садржај у коме се приказују методе извршења самоубиства може се емитовати само ако је то оправдано циљем и природом таквог садржаја (нпр. програмски садржај уметничке или образовне природе), али се такав програмски садржај категоризује као неподесан за малолетнике млађе од 16 година.

Приликом информисања јавности о извршеном самоубиству или покушају самоубиства, пружалац медијске услуге је дужан да се уздржи од:

- 1) навођења детаља о начину на који је неко лице извршило или покушало самоубиство;
- 2) објављивања података о извршеном или покушаном самоубиству у ударном термину емисије вести (нпр. наслови, вест дана или као прва или најважнија вест дана и сл.);
- 3) објављивања снимка извршења самоубиства, фотографије преминулог, као и приказивања места на коме је извршено самоубиство;
- 4) одобравања извршења или покушаја самоубиства;
- 5) представљања узрока извршења или покушаја самоубиства на поједностављен начин (нпр. самоубиство је учињено само из једног разлога и сл.).

Приликом објављивања информације из става 2. овог члана, пружалац медијске услуге објавиће и контакт податке одговарајуће организације која се бави превенцијом самоубиства, ако је то могуће с обзиром на природу и трајање програмског садржаја у коме се та информација објављује.

Одредбе овог члана примењују се и на садржаје који се односе на самоповређивање.

3. Дечији програм и програмски садржаји намењени малолетницима

Члан 20.

Дечији програм мора бити подесан за малолетнике млађе од 12 година и конципиран тако да их подстиче на стицање, очување и развој врлина (разумевање, саосећање, милост, храброст, расуђивање, поштење, праведност, образованост, љубав и др.) и настојати да код њих изазове позитивна осећања (осећање пријатности, среће, дивљења, саосећања и сл.).

Дечији програм се може бавити одређеним питањима која се односе на дечије одрастање и развој (нпр. односи са вршњацима, проблеми са учењем), али се она морају обрадити на начин који је прилагођен њиховом узрасту.

Програмски садржај намењен малолетницима мора бити подесан за малолетнике који имају 12 или више година, с тим да се он може бавити озбиљним питањима која се односе на њихово одрастање и развој (нпр. проблеми адолесцената, вршњачко насиље,

насиље у породици), као и другим друштвеним питањима која су у домену њиховог расуђивања.

Насиље, пушење, злоупотребу опојних дрога, алкохола или других штетних супстанци или непристојно понашање није дозвољено приказивати у дечијем програму, односно у програмском садржају намењеном малолетницима, осим ако то има образовни циљ или се то чини ради указивања на неприхватљивост таквог понашања, али на начин који подесан њиховом узрасту.

Наго људско тело и сексуалност није дозвољено приказивати у дечијем програму, односно у програмском садржају намењеном малолетницима, осим ако то има образовни циљ, али на начин који подесан њиховом узрасту.

Дечији програм, односно програмски садржај намењен малолетницима не може да садржи информацију која би га наводила на понашање којим би могло да повреди свој физички, душевни, емоционални или други интегритет.

У смислу става б. овог члана, такви програмски садржаји нарочито не могу да садрже приказивање малолетника у опасној ситуацији (нпр. пењање на необезбеђене објекте; улазак у непознате просторије; разговор са непознатим људима; коришћење шибица, упалача, бензина, лекова и електричних уређаја у домаћинству), осим ако је реч о упозорењу на опасност по здравље и сигурност малолетног лица, односно његовог интегритета.

Након емитовања дечијег програма, односно програмског садржаја намењеног малолетницима неопходно је да прелаз на други програмски садржај који није њима намењен не буде изненадан, без одговарајуће паузе, већ постепен.

4. Садржај телетекста

Члан 21.

Ако услуга телетекста садржи најаву, односно распоред програмских садржаја, пружалац медијске услуге означава категорисани програмски садржај, тако што поставља одговарајућу бројку којом означава категорију у коју је сврстан, с тим да мора бити јасно на који програмски садржај се она односи.

У оквиру услуге телетекста не смеју се објављивати садржаји који могу нашкодити развоју малолетника.

III. УЧЕСТВОВАЊЕ МАЛОЛЕТНИКА У ПРОГРАМУ **Сагласност за учешће у програму**

Члан 22.

За учешће малолетника у програму потребна је сагласност родитеља, старатеља или усвојоца (у даљем тексту: родитељ).

Сагласност родитеља даје се у писаном облику, ако у програму учествује посебно осетљив малолетник.

Сагласност родитеља не искључује обавезу да пружалац медијске услуге посвети дужну пажњу и мишљењу малолетника о учешћу у програму, с тим да у програму не може учествовати малолетник који се са тим није сагласио.

Све чињенице које су од значаја за доношење одлуке о давању сагласности за учешће у програму морају родитељима и малолетнику бити благовремено, јасно, истинито и потпуно предочене.

Сагласност родитеља и малолетника не искључује дужност пружаоца медијске услуге да обрати посебну пажњу приликом учествовања малолетника у програму и не искључује његову одговорност за објављени садржај.

Обавеза прибављања сагласности не односи се на случајеве када се малолетник приказује као део мноштва ликова (нпр. концертна публика, улични пролазници и сл.) или ако је део пејзажа, природе, панораме, насељеног места, трга, улице или сличног призора.

Учешће посебно осетљивих малолетника у програму

Члан 23.

Посебно осетљив малолетник може учествовати у програму када се учешће односи на неки од разлога његове посебне осетљивости, само ако је обезбеђена заштита његовог идентитета.

У случају из става 2. овог члана, морају се предузети све неопходне мере како би се обезбедила анонимност малолетника (нпр. маскирана или замагљена слика и модулирани тон или коришћење гласа друге особе, изостављање података који би непосредно или посредно могли указати на идентитет, коришћење глуме и сл.), при чему се посебно води рачуна о неопходном степену анонимности (нпр. да ли је неопходно да идентитет остане сакривен само од опште јавности или и од малолетникове породице или пријатеља).

Гледаоци, односно слушаоци морају бити јасно обавештени да се ради заштите идентитета посебно осетљивог малолетника користи глума или глас другог лица.

Одредбе овог члана не примењују се када у програму учествује један или више малолетника који имају сметње у менталном развоју или инвалидитет, нарочито ако је реч о програмском садржају који има за циљ да информише јавност о условима у којима такве особе живе, раде или се образују и да промовише идеју уважавања различитости и њиховог укључивања у друштво као његових равноправних чланова.

Поштовање достојанства и слободног развоја личности малолетника

Члан 24.

Приликом малолетниковог учествовању у програму мора се поштовати његово достојанство личности, а учешће мора бити прилагођено његовом узрасту, зрелости, разлогу учешћа и осетљивости коју он показује према том разлогу.

У смислу става 1. овог члана, нарочито није дозвољено омаловажавати малолетника, дискриминаторски поступати према њему, постављати му питања у вези са осетљивим породичним проблемима или у вези темом која није прикладна његовом узрасту или га излагати ситуацији која код њега може изазвати осећање страха, стида, узнемирености или беса.

Ако у програму учествује малолетник који је тешко оболео, има сметње у менталном развоју, изражену телесну ману или инвалидитет, није дозвољено односити се према њему са сажаљењем или са намером да се код јавности изазове осећање сажаљења, због тога што има наведена својства.

Забрањено је користити учешће малолетника у програму у политичке сврхе или на други начин злоупотребљавати то учешће.

Примереност награде

Члан 25.

Награда у дечијем програму и програмском садржају намењеном малолетницима мора према својој природи, облику, квалитету и другим својствима бити примерена њиховом узрасту.

Недозвољеност учешћа у одређеним програмским садржајима

Члан 26.

Малолетник који није навршио 14 година не може да учествује у програмском садржају који се директно (уживо) емитује након 22:00 часа.

Малолетник који није навршио 14 година не може да учествује у програмском садржају који се састоји у реконструкцији злочина, насиља или драматичног трагичног догађаја.

Малолетник не може да учествује у програмском садржају који се односи на породични сукоб у који је он непосредно или посредно укључен.

IV. ЗАШТИТА МАЛОЛЕТНИКА НА КОГА СЕ ОДНОСИ ИНФОРМАЦИЈА

Заштита идентитета у вези са одређеним информацијама

Члан 27.

Пружалац медијске услуге је дужан да заштити идентитет малолетника, ако постоје индикације да је он учинилац, сведок или жртва насиља, кривичног дела или другог недозвољеног понашања или ако је покушао самоубиство.

Ако постоји оправдан интерес јавности да се објави аудио, односно аудио-визуелни запис извршења насиља, кривичног дела или другог недозвољеног понашања у коме је учествовао малолетник, пружалац медијске услуге може објавити такав запис уз поштовање обавезе из става 1. овог члана (нпр. замагљена или маскирана сликом и модулирани тон).

У случају из ст 1. и 2. овог члана пружалац медијске услуге је дужан да се уздржи од објављивања података којима се непосредно открива идентитет малолетника (нпр. његово име, имена његових родитеља или блиских сродника, адреса становања и сл.) и података који би могли посредно да укажу на његов идентитет, било самостално или пак заједно са подацима који су већ доступни јавности (нпр. школа коју похађа, радно место, лични опис малолетника, његова фотографија или видео запис и сл.).

Пружалац медијске услуге је дужан да заштити идентитет малолетника и када то није учинио орган јавне власти или друго лице, укључујући и другог издавача медија, чије саопштење или изјаву објављује или преноси у вези са случајевима из ст. 1. и 2. овог члана.

Заштита приватног и породичног живота

Члан 28.

Информације које се односе на приватан и породичан живот малолетника не смеју се објављивати ако би то довело до повреде његових интереса и достојанства.

Пружалац медијске услуге је дужан да посебну пажњу обрати на приватности малолетника, као и да при том има у виду да његово право на приватност не престаје тиме

што његов родитељ или друго блиско лице обавља јавну функцију, активно учествује у јавном животу или је на други начин познато јавности.

Није дозвољено емитовати програмски садржај усмерен на утврђивање идентитета малолетникових родитеља (нпр. оспоравање, односно утврђивање очинства или материнства), без обзира на то да ли је он под родитељским старањем.

Није дозвољено емитовање програмског садржаја у коме се расправља о поверавању одређеног малолетника на старање једном или другом родитељу или о оправданости давања у хранитељску породицу или на усвојење.

Породични сукоб у који је на непосредан или посредан начин укључен малолетник не сме се користити у програмском садржају у циљу забаве јавности.

Податке у вези са старатељством, хранитељством или усвојењем одређеног малолетника није дозвољено објавити.

V. ОБАВЕШТАВАЊЕ О ПРИТУЖБАМА ЗБОГ НЕПОШТОВАЊА ПРАВИЛА О ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИКА

Члан 29.

Пружалац медијске услуге је дужан да о притужби због непоштовања правила о заштити малолетника обавести Регулатора.

Изузетно од става 1. овог члана, пружалац медијске услуге није дужан да обавести Регулатора о притужби која је поднета након протеча 30 дана од дана емитовања програмског садржаја на који се притужба односи.

Пружалац медијске услуге обавештава о притужби Регулатора тако што му року од осам дана од дана пријема притужбе доставља:

- 1) притужбу;
- 2) снимак програмског садржаја на који се притужба односи;
- 3) ако сматра да је притужба основана, обавештење о мерама које је предузео да се отклоне штетне последице настале услед непоштовања правила о заштити малолетника, као и мере које је предузео да се кршење наведених правила не понови;
- 4) ако сматра да је притужба неоснована, обавештење о разлозима на основу којих је то закључио;
- 5) одговор на притужбу који је упутио њеном подносиоцу.

По достављању обавештења о притужби, Регулатор поступа сходно одредби члана 26. став 4. Закона о електронским медијима.

VI. МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОГРАМСКОГ САДРЖАЈА СА ПРАВИЛИМА О ЗАШТИТИ МАЛОЛЕТНИКА

Члан 30.

Пружалац медијске услуге може поднети Регулатору захтев за давање мишљења о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника, односно условима да се тај садржај учини доступним (време емитовања, начин најаве и сл.).

У захтеву из става 1. овог члана пружалац медијске услуге је дужан да наведе разлоге због којих подноси захтев, као и основне податке о програмском садржају на који се захтев односи: назив програмског садржаја, жанр коме припада, на ком језику је програмски садржај, његов произвођач, година производње и држава порекла.

Уз захтев из става 1. овог члана, пружалац медијске услуге је дужан да поднесе снимак програмског садржаја на који се захтев односи.

Регулатор даје мишљење о усклађености програмског садржаја са правилима о заштити малолетника у року од 15 дана од дана подношења уредног захтева из става 1. овог члана.

VII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 31.

Ступањем на снагу овог правилника престају да важе:

1) одредбе одељка 3, одељка 4. тач. 1), 2) и 4) и одељка 8. Опште обавезујућег упутства о понашању емитера (Кодекс понашања емитера) – („Службени гласник РС“ бр. 63/07, 60/14);

2) Опште обавезујуће упутство о понашању емитера у вези са емитовањем програмских садржаја који могу да нашkode физичком, менталном или моралном развоју малолетника („Службени гласник РС“, бр. 18/12);

3) Обавезујуће упутство о понашању емитера у вези са „ријалити програмима“ („Службени гласник РС“ бр. 17/11).

Члан 32.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број: 05-149/15-4
У Београду, 4. марта 2015. године

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА
Горан Караџић, с.р.

ПРИЛОГ 1.

ПРИЛОГ 2.

ПРИЛОГ 3.

ПРИЛОГ 4.

На основу члана 60. Закона о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14),

Савет Регулаторног тела за електронске медије, на седници одржаној дана 16. јуна 2015. године, донео је

ПРАВИЛНИК О ЗАШТИТИ ЉУДСКИХ ПРАВА У ОБЛАСТИ ПРУЖАЊА МЕДИЈСКИХ УСЛУГА

І. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет овог правилника

Члан 1.

Овим правилником ближе се уређују начин испуњавања обавеза пружалаца медијских услуга у вези са поштовањем права на истинито, потпуно и благовремено информисање, достојанства личности, права на приватност, претпоставке невиности и права на правично суђење и слободе мисли, савести и вероисповести.

Обавеза поштовања људских права

Члан 2.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом производње и емитовања програмских садржаја поштује људска права корисника медијских услуга, учесника у програму или лица на које се односи објављена информација, зајемчена Уставом Републике Србије („Службени гласник РС“ бр. 98/06) и потврђеним међународним актима који уређују област људских права.

Тумачење одредаба овог правилника

Члан 3.

Одредбе овог правилника тумаче се у складу са одредбама закона којим се уређује област јавног информисања и медија, закона којим се уређује област електронских медија и закона којим се уређују јавни медијски сервиси.

II. ПРАВО НА ИСТИНИТО, ПОТПУНО И БЛАГОВРЕМЕНО ИНФОРМИСАЊЕ

Општа обавеза

Члан 4.

Пружалац медијске услуге дужан је да обезбеди слободно, истинито, објективно, потпуно и благовремено информисање, а нарочито да вести и програми актуелности истинито и објективно представљају чињенице и догађаје и да подстичу слободно формирање мишљења.

Ако објављује саопштење или садржај документа органа јавне власти или његовог представника којим се повређује људско право (нпр. повреда претпоставке невиности, забрана говора мржње) или ако до повреде људског права дође у току емисије која се емитује уживо (директно), пружалац медијске услуге је дужан да обавести кориснике медијске услуге да је у конкретном случају дошло до повреде људског права.

Истинитост и потпуност информисања

Члан 5.

Пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди истинитост и потпуност информација, односно веродостојност и потпуност идеја и мишљења које објављује, а посебно у вестима и програмима актуелности.

Пружалац медијске услуге је дужан да, са пажњом примереном околностима, пре објављивања одређене информације која садржи податке о личности, догађају или појави провери њено порекло, истинитост и потпуност.

Када се различита, односно супротстављена мишљења или идеје предочавају јавности у више емисија које, с обзиром на свој садржај, представљају целину, пружалац медијске услуге је дужан:

- 1) да на јасан начин обавести јавност да је реч о серијалу емисија, односно о емисијама које су садржајно повезане;
- 2) да обезбеди да се такве емисије емитују у примереном временском размаку;
- 3) да на крају емисије, која је део серијала од две или више емисија, обавести јавност о времену емитовања следеће емисије и њеној теми;
- 4) да серијал емисија буде емитован у оквиру истог програма, ако пружалац медијске услуге емитује више програма.

Ако информацију преузима из другог медија, пружалац медијске услуге је дужан да наведе назив тог медија.

Ако пружалац медијске услуге уочи да је, услед сопствене или туђе несавесности или због објективних разлога, приликом информисања учинио грешку која је утицала на истинитост и потпуност објављене информације, дужан је да такве последице јавно отклони без одлагања, имајући при том у виду време када је та информација емитована и природу емисије у којој је емитована.

Благовременост информисања

Члан 6.

Пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди благовремено информисање, а нарочито да без одлагања објави информацију чије објављивање је у интересу националне безбедности, јавне сигурности или економске добробити земље, неопходно ради спречавања нереда или злочина, заштите живота или здравља људи, заштите животне средине и других права и слобода.

Пружалац медијске услуге је дужан да у свом програму без одлагања и о свом трошку објави јавно саопштење органа јавне власти хитне природе, којим се јавност обавештава о постојању угрожености живота, здравља, безбедности или имовине.

Пружалац медијске услуге је дужан да јавно саопштење из става 2. овог члана објави на начин који код јавности неће изазвати непотребну забринутост или панику.

Објективност информисања

Члан 7.

Приликом информисања јавности пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди објективност у свом информисању која је примерена природи информације, области друштвеног живота на који се она односи и природи програмског садржаја у којој се информација објављује, с тим да се највиши степен објективности захтева приликом информисања о питањима из члана 6. став 1. овог правилника.

Пружалац медијске услуге може у складу са својим уређивачким концептом коментарисати објављену информацију, идеју или мишљење.

У смислу ст. 1. и 2. овог члана пружалац медијске услуге је нарочито дужан да чињенично извештавање јасно одвоји од мишљења или коментара, да се стара да лично уверење уредника или новинара не утиче дискриминаторски на избор теме и начин њеног представљања, да не објављује коментаре увредљиве природе, као и да се суздржи од манипулисања изјавама, саопштењима, фотографијама и другим садржајима у циљу измене њиховог основног смисла (нпр. малициозне монтаже, злонамерно скраћивање или уклањање кључних делова изјаве и сл.).

Ако између пружаоца медијске услуге и личности, догађаја или појаве на коју се односи информација постоји интересна повезаност, дужан је да такву повезаност посебно означи приликом објављивања информације.

Правило друге стране

Члан 8.

Ако се у програму објављује информација у вези са којом одређено лице има оправдан интерес да се изјасни, а нарочито ако се износе наводи о нестручности, неморалном или незаконитом поступању или је реч о расправи која укључује сукоб мишљења или ставова, пружалац медијске услуге је дужан да пружи могућност том лицу да одговори на објављену информацију, односно да учествује у расправи на равноправан начин.

У смислу става 1. овог члана, нарочито није дозвољено приказивање једностраних напада на лице, нити вођење дуготрајних или понављаних кампања у вези са појединим лицем без релевантних нових података који би оправдали продужено или поновљено извештавање о истој личности, догађају или појави.

Изузетно, пружалац медијске услуге може објавити информацију из става 1. овог члана без претходног изјашњења лица, ако се односи на питање од нарочитог интереса за јавност, чији значај налаже њено хитно објављивање, с тим да се лицу мора омогућити да одговори чим то околности дозволе.

Неизвршење обавеза из ст. 1 и 3. овог члана не може се оправдати истицањем да је коментар лица објављен у другом програму пружаоца медијске услуге, ако он емитује више програма, или у програму другог пружаоца медијске услуге, односно у другом медију.

Посебне обавезе у вези са вестима и програмима актуелности

Члан 9.

Пружалац медијске услуге може у вестима коментарисати објављену информацију, идеју или мишљење под следећим условима:

- 1) ако је коментар у непосредној вези са информацијом, идејом или мишљењем које је предмет коментарисања;
- 2) ако се коментар емитује непосредно након објављивања информације, идеје или мишљења које је предмет коментарисања.

Спикер или репортер у вестима не може приликом саопштавања информације вербалним или невербалним путем без оправданих разлога износити свој лични став или став пружаоца медијске услуге.

Водитељ програма актуелности може у току тог програма износити своје мишљење о питању које је тема наведене емисије, али пружалац медијске услуге не сме дозволити да водитељ такву могућност користи како би промовисао своја лична уверења на начин који повређује обавезу пружаоца медијске услуге да објективно информише јавност.

Лице које је функционер у органу јавне власти или функционер или истакнути представник одређене политичке странке, не може бити водитељ, спикер или репортер у вестима или програму актуелности.

Ако програм актуелности има дебатни облик, пружалац медијске услуге је дужан да настоји да у таквом програму учествују све релевантне стране које ће омогућити да се питање које је тема свестрано расправи.

Ако програм актуелности подразумева активно учешће публике у студију, пружалац медијске услуге је дужан да обезбеди да публика буде састављена од лица која поседују различито мишљење о питању које је тема тог програма.

Објављивање саопштења за јавност

Члан 10.

Саопштење за јавност органа јавне власти, политичке странке, привредног друштва или друге организације мора бити јасно означено као такво и у случајевима када је његов садржај редакцијски обрађен.

Ако је саопштење за јавност састављено као реакција на неку ранију изјаву или догађај или појаву о коме пружалац медијске услуге није извештавао, он је дужан да приликом објављивања саопштења јасно наведе садржај те изјаве, односно опис тог догађаја или појаве.

Непотврђене или незваничне информације

Члан 11.

Пружалац медијске услуге може објавити информацију која се не може потврдити или чија тачност није поуздано утврђена, ако јасно означи да је реч о незваничној или непотврђеној информацији.

Обавеза означавања из става 1. овог члана односи се и на случајеве када се непотврђене, односно незваничне информације објављују у ударном термину вести (нпр. наслови, вест дана или као прва или најважнија вест и сл.).

Идентификација лица које учествује у програму

Члан 12.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом учествовања одређеног лица у програму означи његово име, занимање или друго својство, ако је то потребно ради правилног разумевања и оцене објективности објављене информације.

Коришћење видео снимка или фотографије

Члан 13.

Ако пружалац медијске услуге приликом објављивања одређене информације користи видео снимак или фотографију одређене личности, догађаја или појаве, дужан је да:

- 1) обезбеди да видео снимак или фотографија према својој природи и садржају одговарају природи и садржају информације која се објављује;
- 2) обезбеди да садржај видео снимка или фотографије не доведе у заблуду јавност у погледу личности, догађаја или појаве који су предмет информације или су предмет снимка, односно фотографије;
- 3) јасно означи када се видео снимак или фотографија користи само ради илустрације објављене информације.

Ако пружалац медијске услуге приликом објављивања одређене информације емитује архивски снимак, дужан је да јасно наведе да је реч о снимку архивске природе и, ако је то потребно за његово правилно разумевање, датум његовог настанка.

Реконструкција догађаја

Члан 14.

Реконструкцијом догађаја, у смислу овог правилника, сматра се драматизовани приказ тока одређеног догађаја, у коме, по правилу, не учествују његови стварни учесници, а који се емитује зато што аутентични снимак догађаја не постоји, није доступан пружаоцу медијске услуге или га с обзиром на његов садржај не би било прикладно емитовати (нпр. реконструкција историјског догађаја или начина извршења злочина).

Пружалац медијске услуге је дужан да јасно наведе извор на основу кога је реконструкција начињена (нпр. историјско дело одређеног аутора, судски списи, написи из медија).

Ако пружалац медијске услуге емитује реконструкцију одређеног догађаја, дужан је да је да јасно означи да није реч о аутентичном снимку догађаја, осим ако то очигледно проистиче из садржаја самог снимка (нпр. ликови носе костиме који припадају другој историјској епохи).

У смислу става 3. овог члана, потребно је да текстуална ознака „Реконструкција догађаја“ или „Драматизација догађаја“ буде присутна у углу екрана током целог трајања реконструкције догађаја.

Означавање поновљеног емитовања и снимка
актуелног догађаја

Члан 15.

Пружалац медијске услуге је дужан да посебно означи да је реч о поновљеном емитовању (репризно емитовање) одређеног програмског садржаја, ако изостанак таквог означавања може довести у заблуду кориснике медијске услуге у погледу личности, догађаја или појаве на коју се тај програмски садржај, а нарочито ако је реч о програмском садржају у коме се корисници медијске услуге позивају да учествују у програму, односно на интеракцију у вези са програмом (ријалити програмски садржаји са позивом на гласање, интерактивни квизови и сл.).

У смислу става 1. овог члана, у оквиру аудио-визуелне медијске услуге потребно је да текстуална ознака „Реприза“ буде присутна у углу екрана током целог трајања програмског садржаја, док се у оквиру медијске услуге радија одговарајуће обавештење емитује на почетку програмског садржаја, као и након сваког његовог прекида.

Пружалац медијске услуге је дужан да посебно означи снимак актуелног спортског или другог догађаја, тако што се у оквиру аудио-визуелне медијске услуге у углу екрана током његовог целокупног трајања емитује текстуална ознака „Снимак“, а у оквиру медијске услуге радија одговарајуће обавештење емитује се на почетку програмског садржаја, као и након сваког његовог прекида.

Информисање јавности посредством објављивања
резултата истраживања јавног мњења

Члан 16.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом саопштавања резултата истраживања јавног мњења наведе:

- 1) назив лица које је организовало спровођење истраживања;
- 2) време и начин (метод) спровођења истраживања;
- 3) узорак на коме је истраживање спроведено;
- 4) максималну статистичку грешку;
- 5) на чији захтев је истраживање спроведено (наручилац истраживања).

Пружалац медијске услуге не може представљати као репрезентативне резултате истраживања јавног мњења спроведеног у току програма поводом одређеног питања (радио или ТВ анкета) или резултате пригодне уличне анкете.

У случају спровођења истраживања јавног мњења у току програма поводом одређеног питања, пружалац медијске услуге је дужан да приликом саопштавања резултата тог истраживања наведе укупан број гласова (порука) који су примљени, без обзира на техничку основу њиховог пријема (нпр. телефонска веза, СМС, електронска пошта и сл.).

Информисање о националним, етничким, расним или верским сукобима

Члан 17.

Информације у вези са националним, етничким, расним или верским сукобима емитују се након темељног испитивања чињеница у вези са таквим сукобима и на начин којим се доприноси развоју духа толеранције и не угрожава очување или успостављање реда и мира.

У смислу става 1. овог члана, нарочито није дозвољено у вези са националним, етничким, расним или верским сукобима објављивати информације на сензационалистички начин или на начин којим се повређује забрана говора мржње.

Означавање припадности, оријентације или опредељења одређеног лица

Члан 18.

Пружалац медијске услуге може означити националну, етничку, верску, расну или другу припадност, оријентацију или опредељење лица о коме извештава или лица које учествује у програму, само ако су та својства од значаја за правилно разумевање информације која се објављује.

У смислу става 1. овог члана нарочито није дозвољено приликом извештавања о кривичном или другом противправном делу истицати националну, етничку, расну, верску или другу припадност, оријентацију или опредељење лица за које постоји сумња да је то дело учинило или које је осуђено за то дело, осим ако је то својство од значаја за правилно разумевање информације која се објављује.

Информисање о трагичним догађајима

Члан 19.

Пружалац медијске услуге је дужан да информације о трагичном догађају објављује без сензационализма и уз поштовање приватности и достојанства жртве таквог догађаја, жртвиних сродника или других жртви блиских лица.

Пружалац медијске услуге не сме на непримерен начин спекулисати о узроку, току и последицама трагичног догађаја, броју жртава трагичног догађаја, њиховом идентитету и њиховом стању након догађаја (нпр. да ли су повређени, преминули, нестали и сл.).

Пружалац медијске услуге не сме излагати притиску жртву, жртвине сроднике или друга жртви блиска лица да дају изјаву у вези са трагичним догађајем.

Пружалац медијске услуге је дужан да настоји да у емисији, која се бави трагичним догађајем који више није актуелан (нпр. емисија у којој се разматрају чињенице у вези са трагичним догађајем, драматизирана реконструкција трагичног догађаја и сл.), такав догађај представи јавности на начин који код жртве и њених сродника или других блиски лица неће изазвати непотребну патњу.

III. ПОШТОВАЊЕ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

Општа обавеза

Члан 20.

Пружалац медијске услуге је дужан да медијску услугу пружа на начин којим се поштује достојанство личности корисника медијске услуге, учесника у програму и лица на које се објављена информација односи.

Забрана објављивања програмских садржаја којима се повређује људско достојанство

Члан 21.

Пружалац медијске услуге не сме објављивати програмске садржаје у којима се приказују насиље, наркоманија, понижавајуће поступање, мучење или друго нечовечно поступање према људском бићу на начин којим се такво поступање подстиче, велича, оправдава, умањује му се значај или се приказује на други начин којим се повређује људско достојанство.

Пружалац медијске услуге не сме приликом приказивања стварних догађаја нарушавати људско достојанство, нарочито приказујући оболело лице или жртву насиља или трагичног догађаја која умире или је изложена озбиљној физичкој или менталној патњи.

Приликом оцене постојања повреде обавеза из ст. 1. и 2. овог члана, узима се у обзир да ли за емитовање програмског садржаја постоји програмско или уметничко оправдање (нпр. образовни програмски садржај, документарни или играни филм).

Поштовање достојанства личности учесника у програму

Члан 22.

Пружалац медијске услуге мора поштовати достојанство личности учесника у програму, а нарочито није дозвољено омаловажавати га, поступати према њему на дискриминаторски, нечовечан или понижавајући начин или му неоправдано ускратити учешће у програму.

Ако је одређено лице пристало да учествује у програму уз обезбеђење заштите његовог идентитета, морају се предузети све неопходне мере како би се обезбедила његова анонимност (нпр. маскирана или замагљена слика и модулирани тон или коришћење гласа другог лица, изостављање података који би непосредно или посредно могли указати на идентитет, коришћење глуме и сл.), при чему посебно мора водити рачуна о неопходном степену анонимности (нпр. да ли је неопходно да идентитет остане сакривен само од опште јавности или и од његове породице или пријатеља).

Корисници медијске услуге морају бити јасно обавештени да се ради заштите идентитета одређеног лица користи глума или глас другог лица.

Пружалац медијске услуге може ускратити одређеном лицу започето учествовање у програму, ако се оно понаша насилно или непристојно, позива на извршење кривичног дела, користи говор мржње, вређа друге учеснике у програму или представника пружаоца медијске услуге или не поштује услове под којима уговорено његово учешће у програму.

Ако у програму учествује лице које је тешко оболело, има сметње у менталном развоју, изражену телесну ману или инвалидитет, није дозвољено односити се према њему са сажаљењем или са намером да се код јавности изазове осећање сажаљења, због тога што оно има наведена својства.

Општа забрана злоупотребе лаковерности

Члан 23.

Пружалац медијске услуге не сме злоупотребити лаковерност учесника у програму или корисника медијске услуге, при чему ће нарочито водити рачуна о интересима малолетника, лица које је тешко оболело, има ментално обољење или сметње у менталном развоју или је преживело трауму као жртва насиља или трагичног догађаја.

Забрана злоупотребе лаковерности у вези са програмским садржајима који се односе на паранормалне појаве

Члан 24.

Програмски садржај који се односи на магију, прорицање судбине, тумачење хороскопа или другу сличну појаву, било да укључује приказивање те појаве или расправу о њој, мора то чинити на стручан и објективан начин, нарочито поређењем научних и ваннаучних претпоставки у вези са том појавом, осим ако се таква појава приказује или описује у уметничком или забавном контексту.

Забрањено је програмски садржај из става 1. овог члана емитовати ради прибављања имовинске или неимовинске користи (нпр. угледа код јавности како би користила услуге лица које наводно поседује паранормалне способности).

Забрањено је у програмском садржају из става 1. овог члана злоупотребити лаковерност учесника у програму или корисника медијске услуге, давати им савете којима би они требало да се воде у вези са својим или туђим понашањем (нпр. финансије, здравље, запослење, међуљудски односи), подстицати их на штетно понашање или им наводно предсказивати будућност, без обзира на то да ли се то чини ради прибављања имовинске или неимовинске користи.

Забрана злоупотребе лаковерности у вези са посебно тарифираним услугама

Члан 25.

Ако се корисници медијске услуге позивају да учествују у програму, посредством посебно тарифираних услуга електронске комуникационе мреже (нпр. посебно тарифирани број телефона), ради изражавања свог мишљења, давања предлога, гласања или друге комуникације у вези са програмом, на јасан и истинит начин морају се објавити следећи подаци:

- 1) укупан износ посебне тарифе (нпр. цена успостављања позива, цена позива по јединици времена, цена слања СМС-а) и износ пореза који корисник услуге плаћа на тај износ тарифе;
- 2) да ли коришћење посебно тарифиране услуге гарантује учешће у програму;
- 3) начин наплате цене коришћења посебно тарифиране услуге (нпр. да ли се она наплаћује одмах по започетом коришћењу посебно тарифиране услуге или тек по укључењу у програм).

У оквиру аудио-визуелне медијске услуге подаци из става 1. овог члана морају бити јасно видљиви све док је на екрану присутан и број за коришћење посебно тарифиране услуге, с тим што се за њихово навођење морају користити знаци идентичне боје, величине и видљивости који се користе за навођење броја, док се приликом њиховог усменог саопштавања они морају саопштити одмах по објављивању броја за коришћење посебно тарифиране услуге.

У оквиру медијске услуге радија подаци из става 1. овог члана саопштавају се одмах по објављивању броја за коришћење посебно тарифиране услуге.

Поштовање достојанства личности и аутентичности лица на које се
односи објављена информација

Члан 26.

Пружалац медијске услуге дужан је да поштује достојанство личности (част, углед или пијетет) и право на аутентичност лица на које се односи информација коју објављује.

Изузетно од става 1. овог члана, пружалац медијске услуге може објавити информацију којом се повређује част, углед или пијетет лица на које се она односи, ако интерес за њено објављивање претеже над интересом заштите достојанства његове личности, а нарочито ако се тиме доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи.

Приликом информисања о насиљу или трагичном догађају пружалац медијске услуге је дужан да то чини на начин којим се неће повредити достојанство личности жртве насиља или трагичног догађаја или њој блиског лица, а нарочито на начин којим се она неће изложити поновној патњи.

У случају из става 3. овог члана, није дозвољено приказати жртву насиља или трагичног догађаја која умире или је изложена озбиљној физичкој или менталној патњи, осим ако интерес јавности да прими информацију претеже над интересом заштите достојанства тог лица.

Карикатурално, сатирично, колажно и друго слично приказивање лица, не сматра се повредом достојанства личности или права на аутентичност.

Забрана говора мржње

Члан 27.

Пружалац медијске услуге не сме објавити програмски садржај који садржи информације којима се подстиче, на отворен или прикривен начин, дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њихове расе, боје коже, предака, држављанства, националне припадности, језика, верских или политичких убеђења, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, имовног стања, рођења, генетских особености, здравственог стања, инвалидитета, брачног и породичног статуса, осуђиваности, старосне доби, изгледа, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама и других стварних, односно претпостављених личних својстава.

Пружалац медијске услуге не сме објавити садржаје којим се дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица из става 1. овог члана величају, оправдавају или им се умањује значај.

Забране из ст. 1 и 2. овог члана примењују се без обзира на то да ли је објављивањем програмског садржаја учињено кривично дело.

Приликом оцене да ли одређени програмски садржај поседује обележја из ст. 1. и 2. овог члана нарочито се узимају у обзир природа и циљ тог програмског садржаја, актуелно друштвено-политичко стање у домаћем или међународном окружењу, актуелно јавно мњење, као и претходни догађаји који су од значаја за догађај, појаву или личност на које се садржај односи.

Забране из ст. 1. и 2. овог члана не утичу на право пружаоца медијске услуге:

- 1) да објави информацију која је део објективног новинарског извештаја, без намере да подстиче на дискриминацију, мржњу или насиље против лица или групе лица, или
- 2) да објави информацију са намером да критички укаже на дискриминацију, мржњу или насиље против лица или групе лица или на појаве које представљају или могу да представљају подстицање на такво понашање.

IV. ПРАВО НА ПРИВАТНОСТ

Члан 28.

Пружалац медијске услуге не може објавити информацију из приватног живота, односно лични запис (писмо, дневник, забелешка, дигитални запис и сл.), запис лика (фотографски, цртани, филмски, видео, дигитални и сл.) или запис гласа (магнетофонски, грамофонски, дигитални и сл.), без пристанка лица чијег се приватног живота информација тиче, односно лица чије речи, лик односно глас садржи, ако се при објављивању може закључити које је то лице.

Пристанак дат за једно објављивање, за одређени начин објављивања, односно за објављивање у одређеном циљу не сматра се пристанком за поновљено објављивање, за објављивање на други начин, односно за објављивање за друге циљеве.

Ако је лице из става 1. овог члана умрло, пристанак може дати друго лице, у смислу одредаба члана 81. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14).

Информација из приватног живота, односно лични запис може се изузетно објавити без пристанка лица из ст. 1. и 3. овог члана, ако у конкретном случају интерес јавности да се упозна са информацијом, односно записом претеже у односу на интерес да се спречи објављивање, у смислу одредаба члана 82. Закона о јавном информисању и медијима.

Пружалац медијске услуге може објавити информацију која садржи податке о личности (нпр. име и презиме, адресу становања, број телефона, електронску адресу и сл.) само уз испуњеност услова из ст. 1 – 4. овог члана.

Ако је пружалац медијске услуге повредио обавезе из ст. 1 – 5. овог члана, он се не може позивати на то да су информација или запис претходно већ постали познати јавности тако што су јој учињени доступним путем другог медија или на неки други начин.

V. ПРЕТПОСТАВКА НЕВИНОСТИ И ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

Претпоставка невиности

Члан 29.

Пружалац медијске услуге не може означити учиниоцем кривичног дела лице против кога је покренут кривични поступак или у односу на које су предузете радње које претходе кривичном поступку (нпр. хапшење, саслушање ухапшеног, задржавање осумњиченог), пре правоснажне одлуке суда којом се утврђује његова одговорност.

Пружалац медијске услуге је дужан да поштује претпоставку невиности, без обзира на то да ли ту претпоставку поштује други медиј чију информацију преноси.

Очување ауторитета и непристрасности суда

Члан 30.

Није дозвољено у току трајања кривичног поступка износити идеје, информације или мишљења којима се предвиђа исход тог поступка или којима се оцењује процесна вредност доказа, који су изведени или треба да буду изведени у том поступку, на начин на који је могуће утицати на исход кривичног поступка.

Забрана из става 1. овог члана има за циљ да спречи да се, намерним или ненамерним, притиском на суд окривљеном ускрати право на правично и непристрасно суђење, али не и да утиче на слободу пружаоца медијске услуге да износи идеје, информације или мишљења о раду судова и других правосудних органа.

Објављивање информација у вези са кривичним поступком

Члан 31.

Информације из кривичног поступка који је у току могу се објавити ако су изнете на главном претресу или ако су прибављене или ако су могле бити добијене од органа јавне власти на основу закона којим се уређује приступ информацијама од јавног значаја.

Ако пружалац медијске услуге објављује садржај записника у погледу кога је донета правоснажна судска одлука о издвајању, дужан је да претходно нагласи да се доказ у вези са којим је састављен тај записник није могао користити у кривичном поступку, односно да се на њему није могла засновати одлука у том поступку.

Означавање учесника у поступку

Члан 32.

Ако поводом одређеног кривичног поступка у програму учествује лице које има или је имало процесну улогу у том поступку (нпр. судија, јавни тужилац, окривљени, бранилац, оштећени, сведок, вештак) или лице које је на други начин повезано са учесником у том поступку (нпр. крвни сродник или брачни друг окривљеног или оштећеног), пружалац медијске услуге је дужан да то јасно означи.

Примена на информисање у вези са другим казним
делима и поступцима

Члан 33.

Одредбе чл. 29 – 32. овог правилника сходно се примењују на информисање о учињеним прекршајима или привредним преступима, као и прекршајним поступцима и поступцима за привредне преступе.

VI. СЛОБОДА МИСЛИ, САВЕСТИ И ВЕРОИСПОВЕСТИ

Поштовање равноправности цркава
и верских заједница

Члан 34.

Пружалац медијске услуге је дужан да приликом емитовања програмских садржаја који се односе на верска питања поштује слободу вероисповести грађана и равноправност цркава и верских заједница, које су зајемчене одредбама чл. 43. став 1. и 44. став 1. Устава Републике Србије и чл. 1. и 4. Закона о црквама и верским заједницама („Службени гласник РС“ бр. 36/06).

У смислу става 1. овог члана нарочито није дозвољено омаловажавати одређену вероисповест, цркву или верску заједницу или злоупотребљавати верска уверења припадника одређене вероисповести.

Означавање цркве или верске заједнице

Члан 35.

Верски програмским садржајем, у смислу овог правилника, сматра се програмски садржај који је према својој природи и садржају намењен изношењу верских уверења, правила понашања, обичаја одређене цркве, верске заједнице, конфесионалне заједнице или друге верске организације (у даљем тексту: цркве и верске заједнице) или извештавању

о актуелним појавама и догађајима у вези са одређеном црквом или верском заједницом, а у циљу верског информисања или образовања, очувања, неговања, развијања или унапређења верске културе и традиције.

На почетку верског програмског садржаја мора бити јасно означено на коју цркву или верску заједницу се он односи.

Ако је програм пружаоца медијске услуге у целости посвећен садржајима који се односе на одређену цркву или верску заједницу (специјализована медијска услуга), то се мора јасно означити на почетку и на крају програма и најмање једном у току два сата трајања програма.

Поштовање одлуке о забрани верске заједнице

Члан 36.

Пружалац медијске услуге не може емитовати верски програмски садржај посвећен верској заједници која је забрањена у складу са одредбом члана 44. став 3. Устава Републике Србије.

Забрана позивања на промену верских уверења

Члан 37.

Забрањено је корисника медијске услуге позивати да промени своја верска уверења или приступи одређеној цркви или верској заједници.

У смислу става 1. овог члана, нарочито није дозвољено обећавати одређене погодности (нпр. новац, посао, стипендија, путовање и сл.) уз услов да корисник медијске услуге приступи одређеној цркви или верској заједници.

Забрана злоупотребе лаковерности

Члан 38.

Корисник медијске услуге се не може у верском програмском садржају уверавати да ће услед дејства натприродних сила наступити по њега неповољан догађај (нпр. губитак посла, болест), ако не промени своја верска уверења или не приступи одређеној цркви или верској заједници.

VII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Престанак важења прописа

Члан 39.

Ступањем на снагу овог правилника престају да важе одредбе одељка 1, 2, 4. тачка 3), 5, 6, 7, 9, 10. и 11. Опште обавезујућег упутства о понашању емитера (Кодекс понашања емитера) – („Службени гласник РС“ бр. 63/07, 60/14).

Ступање на снагу

Члан 40.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број: 05-441/15-5
У Београду, 16. јуна 2015. године

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА
Горан Караџић, с.р.

На основу члана 92. ст. 4. и 5. Закона о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14 и 6/16 – др. закон),

Савет Регулаторног тела за електронске медије, на седници одржаној дана 28. априла 2016. године, донео је

ПРАВИЛНИК О МИНИМАЛНИМ УСЛОВИМА ЗА ПРУЖАЊЕ МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ И КРИТЕРИЈУМИМА ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ У ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛЕ ЗА ПРУЖАЊЕ МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ НА ОСНОВУ СПРОВЕДЕНОГ ЈАВНОГ КОНКУРСА

I. УВОДНА ОДРЕДБА

Члан 1.

Овим правилником прописују се ближа правила којима се утврђују минимални технички, организациони и програмски услови које мора испунити подносилац пријаве на јавни конкурс (у даљем тексту: подносилац пријаве), односно ималац дозволе за пружање медијске услуге (у даљем тексту: ималац дозволе), као и недискриминаторни, објективни и мерљиви критеријуми за одлучивање у поступку издавања дозволе за пружање медијске услуге (у даљем тексту: дозвола) на основу спроведеног јавног конкурса (у даљем тексту: критеријуми), који одговарају активностима за чије се обављање се издаје дозвола.

II. МИНИМАЛНИ ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ

1. Неопходна опрема и друга техничка средства

Општа обавеза

Члан 2.

Подносилац пријаве, односно ималац дозволе је дужан да располаже професионалном и функционалном опремом и другим техничким средствима (у даљем тексту: опрема), која му омогућава квалитетну производњу, пренос и емитовање програма у складу са програмским елаборатом, у зони покривања за коју конкурише, односно у којој пружа медијску услугу, као и чување медијског записа.

Неопходна опрема за пружање линеарне медијске услуге радија

Члан 3.

Подносилац пријаве, односно ималац дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија, дужан је да располаже са најмање следећом опремом:

1) ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи до 100.000 становника:

- (1) два професионална микрофона;
- (2) три аудио снимача;
- (3) рачунар за емитовање програмских садржаја са лиценцираним програмом за емитовање;
- (4) рачунар за монтажу са лиценцираним програмом за монтажу;
- (5) професионалну миксету са најмање шест улаза;

2) ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 100.000 становника до 500.000 становника:

- (1) четири професионална микрофона;
- (2) пет аудио снимача;
- (3) рачунар за емитовање програма са лиценцираним програмом за емитовање;
- (4) два рачунара за монтажу са лиценцираним програмом за монтажу;
- (5) професионалну миксету са најмање осам улаза;

3) ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи више од 500.000 становника:

- (1) шест професионалних микрофона;
- (2) десет аудио снимача;
- (3) рачунар за емитовање програма са лиценцираним програмом за емитовање;
- (4) три рачунара за монтажу са лиценцираним програмом за монтажу;
- (5) професионалну миксету са најмање 12 улаза.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве, односно ималац дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија дужан је да располаже са опремом из става 1. тач. 1), 2) или 3) овог члана, која је прилагођена зони покривања.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве, односно ималац дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија дужан је да располаже са опремом која му обезбеђује пружање такве медијске услуге у одређеној зони покривања.

Неопходна опрема за пружање услуге телевизијског емитовања
(линеарна аудио-визуелна медијска услуга)

Члан 4.

Подносилац пријаве, односно ималац дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања, дужан је да располаже са најмање следећом опремом:

1) ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи до 100.000 становника:

- (1) пет дигиталних камера;
- (2) седам микрофона;
- (3) рачунар са лиценцираним програмом за емитовање програмских садржаја;
- (4) два рачунара са лиценцираним програмом за монтажу програмских садржаја;
- (5) видео миксету или софтвер који замењује рад миксете;
- (6) аудио миксету или софтвер који замењује аудио миксету;

2) ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 100.000 становника до 500.000 становника:

- (1) три студијске дигиталне камере;
- (2) пет теренских дигиталних камера;
- (3) десет микрофона;
- (4) рачунар са лиценцираним програмом за емитовање програмских садржаја;
- (5) три рачунара са лиценцираним програмом за монтажу програмских садржаја;
- (6) видео миксету или софтвер који замењује рад миксете;
- (7) аудио миксету или софтвер који замењује аудио миксету;

3) ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи више од 500.000 становника:

- (1) пет студијских дигиталних камера;
- (2) десет теренских дигиталних камера;
- (3) двадесет микрофона;
- (4) три рачунара са лиценцираним програмом за емитовање програмских садржаја;
- (5) шест рачунара са лиценцираним програмом за монтажу програмских садржаја;
- (6) две видео миксете или лиценцирани софтвер који замењује рад миксета;
- (7) две аудио миксете или софтвер који замењује аудио миксете.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве или ималац дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања дужан је да располаже са опремом из става 1. тач. 1), 2) или 3) овог члана, која је прилагођена зони покривања.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве или ималац дозволе за пружање

услуге телевизијског емитовања дужан је да располаже са опремом која му обезбеђује пружање такве медијске услуге у одређеној зони покривања.

Чување медијских записа

Члан 5.

Пружалац медијске услуге дужан је да чува објављене медијске записе (снимак објављене радио или телевизијске емисије) 30 дана од дана објављивања и да их поднесе на захтев Регулаторног тела за електронске медије (у даљем тексту: Регулатор) у облику мултимедијалних фајлова преко електронских комуникација (ФТП) на сервер Регулатора или на преносном дигиталном медију у следећем облику:

1) телевизијски програм:

- (1) видео кодер: Windows Media Video, DivX, Xvid или MPEG4;
- (2) минимална резолуција слике: 384x288 пиксела;
- (3) број слика у секунди: 25;
- (4) минималан квалитет снимка: као VHS;
- (5) минималан аудио-квалитет: 32kHz, 32kbit/s, стерео или моно;

2) радијски програм:

- (1) аудио кодер: MPEG-1 Layer 3 (екстензија .mp3) или MPEG-1 Layer 2;
- (2) Windows Media Audio (екстензија .wma);
- (3) AAC+ (екстензија .aac);
- (4) минималан аудио-квалитет: 32-64 kbit/s у зависности од врсте кодирања, стерео или моно.

У називу снимка из става 1. овог члана мора бити садржана информација о датуму и времену објављивања програмског садржаја, и то у облику GGGG-ММ-DD<размак>hh.mm.ss<размак><Име>.ext, при чему је: GGGG – година, ММ – месец, 01 – 12, DD – дан, 01 – 31, hh – сат, 00 – 23, mm – минут, 00 – 59, ss – секунд, 00 – 59, <Назив> – назив емисије коју одређена датотека садржи, ext – екстензија (.mp3 за радио, .avi за видео).

Ако пружалац медијске услуге користи различит формат за чување медијских записа, потребно је да обезбеди да приликом пребацивања у један од формата из става 1. овог члана не дође до приметне деградације квалитета снимљеног материјала.

Пружалац медијске услуге који уз програмски садржај објављује и телетекст или РДС дужан је да на захтев Регулатора обезбеди увид у реконструисани садржај телетекста или РДС-а, који је био објављен у одређеном моменту уз програмски садржај чије чување је дужан да обезбеди.

Пружалац медијске услуге који због техничких или других разлога привремено није у могућности да испуњава обавезу из става 1. овог члана дужан је да о настанку и престанку таквих околности без одлагања обавести Регулатора.

2. Минимални просторни услови

Члан 6.

Подносилац пријаве, односно ималац дозволе за пружање опште медијске услуге или специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, дужан је да у оквиру пословног простора обезбеди одвојене просторије за:

- 1) одговорног уредника;
- 2) новинаре (редакцију);
- 3) маркетинг и рачуноводствено-књиговодствене послове, ако пружалац медијске услуге обавља те послове;
- 4) студио и режију;
- 5) монтажу.

Ако се пријављује за пружање медијске услуге радија у зони покривања у којој према званичним статистичким подацима живи до 100.000 становника или специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве или ималац дозволе може у истој просторији обезбедити обављање послова из става 1. тач. 1) – 3) овог члана.

Пружалац медијске услуге радија мора у просторији за смештај емисионе опреме обезбедити минималне техничке услове за оптималан рад предајне технике.

III. МИНИМАЛНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ УСЛОВИ

Минимални кадровски услови за пружање медијске услуге радија

Члан 7.

Подносилац пријаве, односно ималац дозволе за пружање медијске услуге радија дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује најмање:

- 1) два лица која учествују у стварању програма, ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи до 50.000 становника;
- 2) три лица која учествују у стварању програма, ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 50.000 до 100.000 становника;
- 3) пет лица која учествују у стварању програма, ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 100.000 до 500.000 становника;
- 4) седам лица која учествују у стварању програма ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 500.000 становника.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве или ималац дозволе дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица из става 1. тач. 1) до 4) овог члана, чији се број одређује у зависности од броја становника у зони покривања.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве или ималац дозволе дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица чији положај и број обезбеђује пружање такве медијске услуге у одређеној зони покривања.

Лица која учествују у стварању програма, у смислу овог правилника, су новинари, уредници програма, сниматељи, монтажери и реализатори програма.

Минимални кадровски услови за пружање услуге телевизијског емитовања

Члан 8.

Подносилац пријаве, односно ималац дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује најмање:

1) два лица која учествују у стварању програма, ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи до 50.000 становника;

2) пет лица која учествују у стварању програма, ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 50.000 до 100.000 становника;

3) десет лица која учествују у стварању програма, ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 100.000 до 500.000 становника;

4) 15 лица која учествују у стварању програма ако се пријављује за пружање опште медијске услуге, односно ако пружа општу медијску услугу у зони покривања на којој према званичним статистичким подацима живи преко 500.000 становника.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве или ималац дозволе дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица из става 1. тач. 1) до 4) овог члана, чији се број одређује у зависности од броја становника у зони покривања.

Ако се пријављује за пружање специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), односно ако пружа такву медијску услугу, подносилац пријаве или ималац дозволе дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица чији положај и број обезбеђује пружање такве медијске услуге у одређеној зони покривања.

Минимални финансијски услови

Члан 9.

Подносилац пријаве, ако није новооснован, дужан је да обезбеди средства неопходна за обављање делатности пружања медијске услуге радија, односно услуге телевизијског емитовања у зони покривања за коју конкурише у висини која је довољна за подмирење трошкова тромесечног пословања, или, ако је новооснован, да учини вероватним да ће та средства прибавити ако му дозвола буде издата.

IV. МИНИМАЛНИ ПРОГРАМСКИ УСЛОВИ

Општи минимални програмски услови

Члан 10.

Пружалац медијске услуге дужан је да објављује програм чији је садржај у складу са програмским концептом који је изнео у програмском елаборату који је саставни део дозволе.

Пружалац медијске услуге телевизијског емитовања дужан је да поштује обавезе које се односе на програмски садржај, прописане чл. 47. до 59. и 64. до 70. Закона о електронским медијима.

У смислу става 2. овог члана, пружалац услуге телевизијског емитовања дужан је да поштује обавезе у вези са уделом европских аудио-визуелних дела, прописане чланом 65. Закона о електронским медијима и чланом 4. Правилника о критеријумима и начину повећања удела европских аудио-визуелних дела („Службени гласник РС“ бр. 72/15), с тим да удео српских аудио-визуелних дела мора чинити најмање 10% у уделу европских аудио-визуелних дела које је пружалац остварио у одређеној години.

Пружалац линеарне медијске услуге радија дужан је да поштује обавезе које се односе на програмски садржај, прописане чл. 47. до 59. и 67. до 70. Закона о електронским медијима.

Минимални програмски услови за пружање опште медијске услуге

Члан 11.

Пружалац опште медијске услуге мора имати у свом програму следеће врсте програма:

- 1) информативни програм;
- 2) научно-образовни програм;
- 3) културно-уметнички програм;

- 4) документарни програм;
- 5) дечји програм и програм за малолетнике.

Пружалац опште медијске услуге дужан је да обезбеди да информативни програм учествује са најмање 10% у укупном годишње објављеном програму, при чему свакодневно мора да емитује програм вести.

Најмање 50% информативног програма из става 2. овог члана мора чинити сопствена продукција.

Врсте програма

Члан 12.

Врстама програма сматрају се: информативни програм, документарни програм, научно-образовни програм, културно-уметнички програм, забавни програм, ријалити програм, дечји програм и програм за малолетнике, верски програм, филмски и серијски програм, музички програм, спортски програм и игре.

Информативни програм

Члан 13.

Информативни програм је врста програма састављена од садржаја чија је првенствена намена да на основу чињеница информишу кориснике медијских услуга о актуелним догађајима, личностима и појавама, као и да допринесу њиховом тумачењу и разумевању.

Информативни програм чине следеће подврсте програма:

1) Вести – програм са примарно информативном функцијом, састављен углавном од вести и извештаја, као збир најважнијих и најактуелнијих догађаја; вести представљају окосницу информативног програма; понекад нису самосталан програмски садржај, него специфичан сегмент у оквиру програма која не мора бити информативног карактера;

2) Актуелно информативни програм – програм који чине информације и анализе о актуелним догађајима и темама политичког, економског и уопште јавног живота; најчешће је у форми дебата и интервјуа, а може да буде састављен од различитих тематских прилога;

3) Актуелно информативни програм са документаристичким приступом – програм који чине информације и анализе о актуелним догађајима, темама и питањима политичког, економског и уопште јавног живота; ову врсту програма карактерише значајна заступљеност документарних сегмената којима се илуструје тема или теме, а та заступљеност није доминантна, односно мања је од половине укупног обима садржаја;

4) Информативно-забавни програм – програм састављен претежно од информација и анализа о актуелним догађајима, темама и питањима политичког, економског и уопште јавног живота; карактеристичан по томе што у целини или у појединим деловима, начином обраде и избором тема настоји да забави и разоноди публику;

5) Преноси или снимци седница органа јавне власти;

б) Информативни програми намењени специјализованој, односно одређеној циљној групи (емисије за дијаспору, пољопривреднике, о аутомобилизму и сл.).

Документарни програм

Члан 14.

Документарни програм је врста програма заснована на чињеницама, у чијој аудио-визуелној целини документарна грађа чини више од половине укупног приказаног садржаја, при чему он нема дневну информативну вредност и тема, садржај и начин обраде је такав да се ова врста програма може приказивати и после дужег низа година, а да не изгуби на вредности и релевантности.

Документарни програм чине следеће подврсте програма:

1) Документарно-фактографски програм – програм заснован на чињеницама, у коме се користе описи, тумачења, коментари, илустрације, фотографије или други, често архивски материјал, а може да представља и запис у времену (путописи, репортаже, историографске емисије, портрети и сродне социо-психолошке емисије, документарни филмови и сл.);

2) Документарно–играни програм – програм заснован на чињеничним садржајима, илустрован уметничким интерпретацијама тих садржаја, често у виду играних сегмената; овим садржајем најчешће се обрађују значајни историјски догађаји, личности и теме и због знатног ангажовања ресурса представља продукцију високе вредности;

3) Документарно-забавни програм – програм првенствено заснован на чињеничним садржајима, који има и забавну функцију; у аудио-визуелној целини документарни материјал чине више од половине укупно објављеног садржаја.

Научно-образовни програм

Члан 15.

Научно-образовни програм је врста програма чија је основна намена да подиже културни и образовни ниво корисника медијских услуга у вези са темама које су предмет изучавања природних и друштвених наука и научних дисциплина.

Научно-образовни програм чине следеће подврсте програма:

1) Образовни програм – програм произведен у дидактичке, односно поучне сврхе, пре свега у циљу подизања образовног нивоа корисника медијских услуга (језик и писменост; обичаји и традиција; култура и уметност; историја; политика; економија; етика личности; друштвени односи; екологија; здравствена култура и култура живљења; техничка и радна култура; запошљавање; хоби и књижевност; историја; географија; хемија; физика; математика; информатика; биологија; здравствена култура; визуелне и музичке уметности и др.);

2) Научно-популарни програм – програм обрађује теме из различитих области науке и научних дисциплина на медијски атрактиван и популаран начин, који је прихватљив и прилагођен широј јавности.

Забавни програм

Члан 16.

Забавни програм је врста програма чија је основна намена да забави кориснике медијских услуга, односно да створи опуштајућу атмосферу и подигне осећај позитивног расположења.

Забавни програм чине следеће подврсте:

1) Шоу програм – сценски играно-музички садржај; може да садржи скечеве, стенд-ап сегменте и сл.;

2) Говорни шоу (talk show) – програм заснован на принципу разговора са једним или више саговорника, наглашено забавног садржаја; водитељ има доминантну улогу, гости су углавном познате личности, често уз присуство публике у студију или други облик интеракције са корисницима медијске услуге (телефонски и сл.);

3) Хумористичке и сатиричне емисије – усмерене су на шаљив и ироничан начин на актуелне догађаје, личности и појаве са основним циљем да засмеје кориснике медијских услуга, а најчешће су снимљене у студијском окружењу;

4) Квизови – такмичења у знању или вештинама која подразумевају да се успешном учеснику додељује награда; програми високе продукцијске вредности видљиве у режисерском, сценаристичком и сценографском приступу;

5) Такмичења у способностима и вештинама високе продукцијске вредности – програми који испуњавају забавну функцију, режисерски и сценаристички организовани као медијских догађај екипног или појединачног такмичења пред публиком, према утврђеним правилима, у сценографски осмишљеном простору;

6) Циркуске представе;

7) Забавно-информативни програм – програм састављен од различитих догађаја и тема обрађених на забаван и духовит начин; најчешће је колажног облика са темама информативног и забавног карактера.

Ријалити програм

Члан 17.

Ријалити програм је врста програма која се као савремена телевизијска форма креће по граничним жанровским подручјима: између информације и забаве, документаристичког и драмског приступа, па би се зато могао посматрати као сложени, хибридни телевизијски жанр; у ријалити програмима учесници, у природном или вештачки створеном окружењу, доводе се у одређене, често екстремне, животне ситуације, најчешће са циљем забаве, у којима долазе до изражаја егзибиционизам учесника, војеризам корисника медијских

услуга и идентификација публике са учесницима; овој врсти програма припада и тзв. „псеудоријалити“ програм у коме се ствара илузија аутентичног ријалити програма на тај начин што се игране и режиране ситуације приказују као стварне; ријалити програм ствара илузију непредвидивости и сензационализма и производи се и објављује према драматуршком обрасцу серијала.

Културно-уметнички програм

Члан 18.

Културно-уметнички програм је врста програма која је посвећена темама из области културе и уметности (књижевност, позориште, филм, фотографија, телевизија и други медији, ликовне уметности, архитектура, дизајн, музичко стваралаштво и сл.).

Дечји програм и програм за малолетнике

Члан 19.

Дечји програм, односно програм за малолетнике су врсте програма које су према својој форми, садржају, функцији и времену емитовања искључиво намењени деци (малолетници млађи од 12 година), односно малолетницима (малолетници који имају 12 година или су старији), а могу бити информативне, образовне, забавне или игране природе; обухватају цртане филмове и серије, игране серије и серијале, филмове, квизове, образовне, музичке и забавне садржаје за децу и омладину.

Верски програм

Члан 20.

Верски програм је врста програма намењена изношењу верских уверења, правила понашања, обичаја одређене цркве, верске заједнице, конфесионалне заједнице или друге верске организације или извештавању о актуелним појавама и догађајима у вези са одређеном црквом, верском заједницом или другом верском организацијом, а у циљу верског информисања или образовања, очувања, неговања, развијања или унапређења верске културе и традиције (преноси или снимци верских обреда и обележавања верских празника; верске емисије и емисије о вери и религији).

Играни програм

Члан 21.

Играни програм је врста програма коју чине

1) Филмски програм:

(1) Кинематографски филмови – филмови произведени за приказивање у биоскопу;

(2) Телевизијски филмови – филмови произведени првенствено за приказивање на телевизији;

2) Серијски програм:

(1) Серије – играни програм који се објављује у деловима (епизоде) и код кога, иако међу епизодама обично постоји континуитет (ликова, карактера, локација), свака епизода представља целину и није неопходно да корисник медијске услуге зна шта се догађало у претходној епизоди;

(2) Серијали – играни програм који се објављује у деловима (епизоде) и код кога свака епизода наставак претходне, при чему се најчешће епизода завршава у моменту када радња/акција достигне кулминацију, односно врхунац;

3) Драмски програм – телевизијске и радијске драме.

Спортски програм

Члан 22.

Спортски програм је врста програма коју чине:

1) Спортски преноси/снимци – преноси или снимци спортских утакмица/игара или важних делова спортских догађаја;

2) Спортски магазини – емисије магацинског типа искључиво спортске тематике;

3) Разговори о спорту.

Музички програм

Члан 23.

Музички програм је врста програма која се састоји од снимака или преноса концерата, музичких фестивала, односно наступа музичара уживо, музичких спотова и сл., при чему може бити реч о објављивању уметничке музике, народне музике (савремена народна музика, изворна народна музика, староградске песме), забавне музике (поп и рок музика), остале савремене музике, музике за игре и др.

Игре

Члан 24.

Игре су врста програма коју чине:

1) интерактивне игре преко телефона, наградна такмичења у којима није потребно показати неко посебно или опште знање или информисаност;

2) игре на срећу (лото, спортска прогноза, лутрија, инстант лутрија, томбола, бинго).

V. УТВРЂИВАЊЕ ИСПУЊЕНОСТИ МИНИМАЛНИХ УСЛОВА

Члан 25.

Регулатор у поступку издавања дозволе на основу спроведеног јавног конкурса утврђује, на основу документације која је поднета уз пријаву на јавни конкурс, да ли подносилац пријаве испуњава минималне услове утврђене овим правилником.

Регулатор у поступку издавања дозволе на основу спроведеног јавног конкурса не утврђује испуњеност минималних услова утврђених овим правилником, већ одмах одбија пријаву, ако је претходно утврдио:

- 1) да подносилац пријаве није у надлежности Републике Србије, у смислу члана 45. Закона о електронским медијима;
- 2) да је подносилац пријаве субјект који не може да буде ималац дозволе, у смислу члана 80. Закона о електронским медијима;
- 3) да би услед издавања дозволе настало стање којим се нарушава медијски плурализам, у смислу члана 45. став 1. алинеја 2. и члана 46. ст. 1. и 2. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС бр. 83/14, 58/15 и 12/16).

Регулатор приликом контроле рада пружаоца медијске услуге, у смислу члана 24. ст. 1. и 2. Закона о електронским медијима, утврђује да ли ималац дозволе испуњава минималне услове утврђене овим правилником.

VI. КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ У ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛЕ НА ОСНОВУ СПРОВЕДЕНОГ ЈАВНОГ КОНКУРСА

Члан 26.

Регулатор у поступку издавања дозволе на основу спроведеног јавног конкурса не оцењује испуњеност критеријума утврђених овим правилником, ако је претходно утврдио да подносилац пријаве није испунио неки од техничких, организационих или програмских минималних услова, који су утврђени овим правилником.

Члан 27.

Регулатор на основу оцене испуњености критеријума утврђује у којој мери ће подносилац пријаве допринети остваривању квалитета и разноврсности програмских садржаја у зони покривања за коју је расписан јавни конкурс (у даљем тексту: зона покривања).

Члан 28.

Приликом одлучивања у поступку издавања дозволе на основу спроведеног јавног конкурса Регулатор оцењује испуњеност следећих критеријума:

- 1) у којој мери из предложене програмске концепције произлази да би подносилац пријаве објављивао квалитетан и разноврсан програм;
- 2) у којој мери је подносилац пријаве обезбедио или је учинио вероватним да ће обезбедити одговарајуће услове за објављивање програма из предложене програмске концепције;
- 3) да ли подносилац пријаве поштује прописе и професионалне и етичке медијске стандарде;
- 4) да ли се поуздано може утврдити ко над подносиоцем пријаве има контролу у смислу закона којим се уређује заштита конкуренције.

Члан 29.

На основу критеријума из члана 29. тачка 1) овог правилника оцењује се:

- 1) које врсте програма (информативни, документарни, научно-образовни, културно-уметнички, забавни, спортски и др.) ће бити заступљене у програму и у којој мери;
- 2) у којој мери ће у програму бити заступљена сопствена продукција, укупно посматрано, али и по појединачним врстама програма;
- 3) у којој мери ће у програму бити заступљена европска аудио-визуелна дела, укупно посматрано, али и по појединачним врстама програма;
- 4) у којој мери ће у програму бити заступљена српска аудио-визуелна дела, укупно посматрано, али и по појединачним врстама програма;
- 5) у којој мери ће у програму бити заступљена европска аудио-визуелна дела независних продуцената, укупно посматрано, али и по појединачним врстама програма;
- 6) у којој мери ће у програму бити заступљена српска аудио-визуелна дела независних продуцената, укупно посматрано, али и по појединачним врстама програма;
- 7) планирано дневно време емитовања програма;
- 8) на који начин би програм задовољио потребе грађана у зони покривања за информативним, документарним, научно-образовним, забавним, културно-уметничким, верским, филмским, серијским, спортским, музичким и дечјим програмима, програмом за малолетнике и другим програмима;
- 9) у којој мери би програм обогатио и унапредио понуду програмских садржаја у зони покривања, а нарочито да ли би увео нове програмске садржаје или врсте програма који тренутно нису доступни у тој зони покривања, нове програмске формате и да ли би се бавио важним друштвеним питањима која до тада нису обрађивана или би их обрађивао на нов и унапређен начин;
- 10) у којој мери се програмом даје допринос развоју друштва у области информисања, културе и образовања, и то обезбеђивањем слободног, истинитог, објективног, потпуног и благовременог информисања, као и садржаја који доприносе просвећености, пристојности, друштвеном и духовном развоју грађана, као и укупном духовном, моралном и социјалном развоју заједнице;
- 11) у којој мери ће у програму бити заступљени садржаји намењени информисању националних мањина на њиховом матерњем језику, као и садржаји намењени подстицању разумевања, уважавања и поштовања разлика које постоје због посебности њиховог етничког, културног, језичког или верског идентитета;

12) у којој мери ће у програму бити заступљени садржаји намењени информисању особа са инвалидитетом и других мањинских група, програми који имају за циљ унапређење њихове интеграције у друштво, као и у којој мери ће програмски садржаји бити учињени доступним особама оштећеног слуха, односно вида;

13) у којој мери ће у програмима бити заступљени садржаји намењени деци, односно малолетницима.

Квалитетним програмом сматра се програм у коме научно-образовни, културно-уметнички, документарни или дечији програм, односно програм за малолетнике, заједно или појединачно, чине више од 20% укупно годишње објављеног програма.

Приликом одлучивања о издавању дозволе за пружање медијске услуге у регионалној или локалној зони покривања, посебно се цени и на који начин би се програм односио према питањима која су од значаја за живот, културу и традицију регионалне или локалне заједнице.

Приликом одлучивања о издавању дозволе за пружање медијске услуге цивилног сектора цени се и да ли је програм који би подносилац пријаве објављивао у вези са његовом обласћу деловања и начин на који би се таквим програмом остваривали циљеви ради којих је подносилац пријаве основан.

Члан 30.

На основу критеријума из члана 29. тачка 2) овог правилника оцењује се:

1) у којој мери финансијски показатељи који се односе на подносиоца пријаве указују на могућност његовог рентабилног пословања и опстанка на тржишту (економска самоодрживост), при чему се посебно узима у обзир: висина оснивачког капитала и уписаног капитала; структура средстава и извори средстава, успешност досадашњег пословања подносиоца пријаве, поштовање пореских обавеза и других обавеза јавних прихода, као и у којој мери постоји економска оправданост инвестирања, имајући у виду детаљни преглед пројектованих прихода и расхода за наредних пет година, анализу тржишта и постојећу конкуренцију;

2) у којој мери је подносилац пријаве обезбедио одговарајућу организациону структуру, број и степен стручности и искуства кадрова који ће бити ангажовани на пословима руковођења, уређивања програма и производње и емитовања програма, при чему се посебно узима у обзир тренутни степен њихове стручности и искуства, али и на који начин ће подносилац пријаве допринети њиховом даљем стручном усавршавању;

3) у којој мери је подносилац пријаве обезбедио одговарајући степен техничке опремљености, при чему се узимају у обзир карактеристике опреме и других техничких средстава неопходних за производњу и објављивање програма, површина и структура пословног простора, локација простора у односу на зону покривања, као и на који начин ће подносилац пријаве допринети даљем унапређењу техничке опремљености;

4) у којој мери је програм (или програми) који подносилац пријаве објављује атрактиван за гледаоце, односно слушаоце, имајући у виду његов удео у гледаности, односно слушаности програма подносиоца пријаве у зони покривања у календарској години која претходи расписивању јавног конкурса;

5) да ли је подносилац пријаве или неко од његових кадрова добитник домаће или међународне награде за достигнућа и подухвате у области производње аудио или аудио-визуелних дела, новинарства или медија.

Околности из става 1. тачка 4) овог члана цене се само ако је подносилац пријаве ималац дозволе и ако Регулатор поседује одговарајуће податке о гледаности или слушаности.

Члан 31.

На основу критеријума из члана 29. тачка 3) овог правилника оцењује се:

1) да ли је до момента одлучивања подносиоцу пријаве изречена нека од мера предвиђених чланом 28. став 1. Закона о електронским медијима;

2) да ли је подносиоцу пријаве изречена казна или мера од стране државног органа или тела саморегулације у последњих годину дана због кршења прописа којима се уређује област медија или повреде професионалних или етичких стандарда;

3) да ли је подносилац пријаве преузео одговарајуће мере које су имале за циљ отклањање разлога због којег му је изречена казна или мера;

4) у којој мери је подносилац пријаве поштовао програмски елаборат на основу кога му је издата дозвола;

5) да ли су подносилац пријаве или са њим повезано лице покушали да на недозвољен начин утичу на одлучивање у поступку издавања дозволе, било да је реч о утицају на рад чланова Савета Регулатора или запослених у стручној служби Регулатора, при чему се узима у обзир и покушај утицаја на посредан начин (јавно прејудуцирање исхода поступка, отворена или прикривена пропаганда у медијима и сл.).

Члан 32.

На основу критеријума из члана 29. тачка 4) овог правилника оцењује се да ли се могу поуздано утврдити подаци о идентитету правних или физичких лица која непосредно или посредно, преко других лица, учествују у основном капиталу подносиоца пријаве и о висини тог учешћа, као и подаци о правним или физичким лицима са којима је подносилац пријаве на други начин повезан учесник на тржишту, у смислу закона којим се уређује заштита конкуренције.

Члан 33.

Ако се за исту зону покривања пријавило више подносилаца који испуњавају минималне услове и критеријуме утврђене овим правилником, Регулатор даје предност ономе за кога основано закључи, на основу поднете документације, да ће остваривати већи квалитет и разноврсност садржаја у тој зони покривања.

VII. ПРЕЛАЗНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 34.

Имаоци дозвола којима је дозвола издата пре ступања на снагу овог правилника, дужни су да обезбеде испуњење минималних техничких, организационих и програмских услова утврђених овим правилником у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

Члан 35.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број: 05-2696/15/16-6
У Београду, 28. априла 2016. године

ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА САВЕТА

Горан Петровић

На основу члана 81. Закона о електронским медијима („Службени гласник РС“ бр. 83/14 и 6/16 – др. закон),

Савет Регулаторног тела за електронске медије, на седници одржаној дана 28. априла 2016. године, донео је

ПРАВИЛНИК О МИНИМАЛНИМ ТЕХНИЧКИМ И ОРГАНИЗАЦИОНИМ УСЛОВИМА ЗА ИЗДАВАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ПРУЖАЊЕ МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ НА ОСНОВУ ЗАХТЕВА ПРУЖАОЦА МЕДИЈСКЕ УСЛУГЕ

VIII. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником утврђују се минимални технички и организациони услови које мора испунити подносилац захтева за издавање дозволе за пружање медијске услуге (у даљем тексту: подносилац захтева), односно ималац дозволе за пружање медијске услуге која је издата на основу захтева (у даљем тексту: ималац дозволе).

Члан 2.

Минимални технички и организациони услови утврђују се према броју корисника услуге дистрибуције медијских садржаја, који се дистрибуирају посредством одређене електронске комуникационе мреже.

Број корисника услуге дистрибуције медијских садржаја утврђује се на основу података које оператор те мреже доставља Регулатору, у смислу члана 100. став 12. Закона о електронским медијима.

IX. МИНИМАЛНИ ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ

Неопходна опрема за пружање линеарне
медијске услуге радија

Члан 3.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија, који га подноси ради пружања опште медијске услуге која би се дистрибуирала путем електронске комуникационе мреже чији број корисника услуге дистрибуције медијских садржаја:

- 1) не прелази 100.000, дужан је да располаже најмање следећом опремом:
 - (6) два професионална микрофона;
 - (7) три аудио снимача;
 - (8) рачунар за емитовање програмских садржаја са лиценцираним програмом за емитовање;
 - (9) рачунар за монтажу са лиценцираним програмом за монтажу;

- (10) професионалну миксету са најмање шест улаза;
- 2) прелази 100.000, али не и 500.000, дужан је да располаже најмање следећом опремом:
 - (6) четири професионална микрофона;
 - (7) пет аудио снимача;
 - (8) рачунар за емитовање програма са лиценцираним програмом за емитовање;
 - (9) два рачунара за монтажу са лиценцираним програмом за монтажу;
 - (10) професионалну миксету са најмање осам улаза;
- 3) прелази 500.000, дужан је да располаже најмање следећом опремом:
 - (6) шест професионалних микрофона;
 - (7) десет аудио снимача;
 - (8) рачунар за емитовање програма са лиценцираним програмом за емитовање;
 - (9) три рачунара за монтажу са лиценцираним програмом за монтажу
 - (10) професионалну миксету са најмање 12 улаза.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, дужан је да располаже са опремом из става 1. тач. 1), 2) или 3) овог члана, која је прилагођена броју корисника услуге дистрибуције која се пружа путем одређене електронске комуникационе мреже.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), дужан је да располаже са опремом која му обезбеђује пружање такве медијске услуге.

Одредбе ст. 1. до 3. овог члана примењују се и на имаоце дозволе.

Неопходна опрема за пружање услуге телевизијског емитовања
(линеарна аудио-визуелна медијска услуга)

Члан 4.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања, који га подноси ради пружања опште медијске услуге која би се дистрибуирала путем електронске комуникационе мреже чији број корисника услуге дистрибуције медијских садржаја:

- 4) не прелази 100.000, дужан је да располаже најмање следећом опремом:
 - (7) пет дигиталних камера;
 - (8) седам микрофона;
 - (9) рачунар са лиценцираним програмом за емитовање програмских садржаја;
 - (10) два рачунара са лиценцираним програмом за монтажу програмских садржаја;
 - (11) видео миксету или софтвер који замењује рад миксете;
 - (12) аудио миксету или софтвер који замењује аудио миксету;

5) прелази 100.000, али не и 500.000, дужан је да располаже најмање следећом опремом:

- (8) три студијске дигиталне камере;
- (9) пет теренских дигиталних камера;
- (10) десет микрофона;
- (11) рачунар са лиценцираним програмом за емитовање програмских садржаја;
- (12) три рачунара са лиценцираним програмом за монтажу програмских садржаја;
- (13) видео миксету или софтвер који замењује рад миксете;
- (14) аудио миксету или софтвер који замењује аудио миксету;

6) прелази 500.000, дужан је да располаже најмање следећом опремом:

- (8) пет студијских дигиталних камера;
- (9) десет теренских дигиталних камера;
- (10) двадесет микрофона;
- (11) три рачунара са лиценцираним програмом за емитовање програмских садржаја;
- (12) шест рачунара са лиценцираним програмом за монтажу програмских садржаја;
- (13) две видео миксете или лиценцирани софтвер који замењује рад миксета;
- (14) две аудио миксете или софтвер који замењује аудио миксете.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, дужан је да располаже са опремом из става 1. тач. 1), 2) или 3) овог члана, која је прилагођена броју корисника услуге дистрибуције медијских садржаја која се пружа путем одређене електронске комуникационе мреже.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), дужан је да располаже са опремом која му обезбеђује пружање такве медијске услуге.

Одредбе ст. 1. до 3. овог члана примењују се и на имаоце дозволе.

Чување медијског записа

Члан 5.

Пружалац медијске услуге дужан је да чува медијски запис (снимак објављене радио или телевизијске емисије) 30 дана од дана објављивања и да их поднесе на захтев Регулаторног тела за електронске медије (у даљем тексту: Регулатор) у облику мултимедијалних фајлова преко електронских комуникација (ФТП) на сервер Регулатора или на преносном дигиталном медију у следећем облику:

1) телевизијски програм:

- (6) видео кодер: Windows Media Video, DivX, Xvid или MPEG4;
- (7) минимална резолуција слике: 384x288 пиксела;

- (8) број слика у секунди: 25;
 - (9) минималан квалитет снимка: као VHS;
 - (10) минималан аудио-квалитет: 32kHz, 32kbit/s, стерео или моно;
- 2) радијски програм:
- (5) аудио кодер: MPEG-1 Layer 3 (екстензија .mp3) или MPEG-1 Layer 2;
 - (6) Windows Media Audio (екстензија .wma);
 - (7) AAC+ (екстензија .aac);
 - (8) минималан аудио-квалитет: 32-64 kbit/s у зависности од врсте кодирања, стерео или моно.

У називу снимка из става 1. овог члана мора бити садржана информација о датуму и времену објављивања програмског садржаја, и то у облику GGGG-ММ-DD<размак>hh.mm.ss<размак><Име>.ext, при чему је: GGGG – година, ММ – месец, 01 – 12, DD – дан, 01 – 31, hh – сат, 00 – 23, mm – минут, 00 – 59, ss – секунд, 00 – 59, <Назив> – назив емисије коју одређена датотека садржи, ext – екстензија (.mp3 за радио, .avi за видео).

Ако пружалац медијске услуге користи различит формат за чување медијских записа, потребно је да обезбеди да приликом пребацивања у један од формата из става 1. овог члана не дође до приметне деградације квалитета снимљеног материјала.

Пружалац медијске услуге који уз програмски садржај објављује и телетекст или РДС дужан је да на захтев Регулатора обезбеди увид у реконструисани садржај телетекста или РДС-а, који је био објављен у одређеном моменту уз програмски садржај чије чување је дужан да обезбеди.

Пружалац медијске услуге који због техничких или других разлога привремено није у могућности да испуњава обавезу из става 1. овог члана дужан је да о настанку и престанку таквих околности без одлагања обавести Регулатора.

Минимални просторни услови

Члан 6.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање медијске услуге, који га подноси ради пружања опште медијске услуге или специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, дужан је да у оквиру пословног простора обезбеди одвојене просторије за:

- 6) одговорног уредника;
- 7) новинаре (редакцију);
- 8) маркетинг и рачуноводствено-књиговодствене послове, ако пружалац медијске услуге обавља те послове;
- 9) студио и режију;
- 10) монтажу.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање медијске услуге, који га подноси ради пружања опште медијске услуге која би се дистрибуирала путем електронске

комуникационе мреже чији број корисника услуге дистрибуције медијских садржаја не прелази 100.000 или специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), може у истој просторији обезбедити обављање послова из става 1. тач. 1) до 3) овог члана.

Одредбе ст. 1. и 2. овог члана примењују се и на имаоце дозволе.

Х. МИНИМАЛНИ ОРГАНИЗАЦИОНИ УСЛОВИ

Минимални кадровски услови за пружање медијске услуге радија

Члан 7.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија, који га подноси ради пружања опште медијске услуге која би се дистрибуирала путем електронске комуникационе мреже чији број корисника услуге дистрибуције медијских садржаја:

5) не прелази 50.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажована најмање два лица која учествују у стварању програма;

6) прелази 50.000, али не и 100.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажована најмање три лица која учествују у стварању програма;

7) прелази 100.000, али не и 500.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажовано најмање пет лица која учествују у стварању програма;

8) прелази 500.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажована најмање седам лица која учествују у стварању програма.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица из става 1. тач. 1) до 4) овог члана, чији се број одређује према броју корисника услуге дистрибуције медијских садржаја која се пружа путем одређене електронске комуникационе мреже.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање линеарне медијске услуге радија, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица чији положај и број обезбеђује пружање квалитетне медијске услуге у одређеној зони покривања.

Лица која учествују у стварању програма, у смислу овог правилника, су новинари и уредници програма, сниматељи, монтажери и реализатори програма.

Минимални кадровски услови за пружање услуге телевизијског емитовања

Члан 8.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања, који га подноси ради пружања опште медијске услуге која би се дистрибуирала путем електронске комуникационе мреже чији број корисника услуге дистрибуције медијских садржаја:

5) не прелази 50.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажована најмање два лица која учествују у стварању програма;

6) прелази 50.000, али не и 100.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажовано најмање пет лица која учествују у стварању програма;

7) прелази 100.000, али не и 500.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажовано најмање десет лица која учествују у стварању програма;

8) прелази 500.000, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и анагажовано најмање 15 лица која учествују у стварању програма.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата информативне програмске садржаје, дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица из става 1. тач. 1) до 4) овог члана, чији се број одређује према броју корисника услуге дистрибуције која се пружа путем одређене електронске комуникационе мреже.

Подносилац захтева за издавање дозволе за пружање услуге телевизијског емитовања, који га подноси ради пружања специјализоване медијске услуге која у целини обухвата други програмски садржај (спортски, музички, научно-образовни и др.), дужан је да има у радном односу одговорног уредника и да ангажује лица чији положај и број обезбеђује пружање квалитетне медијске услуге у одређеној зони покривања.

XI. УТВРЂИВАЊЕ ИСПУЊЕНОСТИ МИНИМАЛНИХ УСЛОВА

Члан 9.

Регулатор у поступку издавања дозволе на основу захтева утврђује, на основу документације која је поднета уз захтев, да ли његов подносилац испуњава минималне услове утврђене овим правилником.

Регулатор у поступку издавања дозволе на основу захтева не утврђује испуњеност минималних услова утврђених овим правилником, већ га одмах одбија, ако је претходно утврдио:

4) да подносилац захтева није у надлежности Републике Србије, у смислу члана 45. Закона о електронским медијима;

5) да је подносилац захтева субјект који не може да буде ималац дозволе, у смислу члана 80. Закона о електронским медијима;

6) да би услед издавања дозволе настало стање којим се нарушава медијски плурализам, у смислу члана 45. став 1. алинеја 2. и члана 46. ст. 1. и 2. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС бр. 83/14, 58/15 и 12/16).

Регулатор приликом контроле рада пружаоца медијске услуге, у смислу члана 24. ст. 1. и 2. Закона о електронским медијима, утврђује да ли ималац дозволе испуњава минималне услове утврђене овим правилником.

ХП. ПРЕЛАЗНА И ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Члан 10.

Имаоци дозвола којима је дозвола издата пре ступања на снагу овог правилника, дужни су да обезбеде испуњење минималних техничких и организационих услова утврђених овим правилником у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу.

Члан 11.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број: 05-2695/15/16-5
У Београду, 28. априла 2016. године

ЗАМЕНИК ПРЕДСЕДНИКА САВЕТА

Горан Петровић